

VALMIUSSUUNNITELMAN YLEINEN OSA
SAUVON KUNTA

Hyväksytty kk/vvvv

Versio:1
Päivitetty:

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	4
2	STRATEGINEN VALMIUSSUUNNITELMA, VARAUTUMINEN HÄIRIÖTILANTEISIIN	4
2.1	Turvallisuuskulttuuri ja turvallisuudenhallinta kuntakonsernissa	5
2.2	Elintärkeät sekä kriittiset toiminnot ja niihin kohdistuvat uhkat.....	6
2.3	Varautumisen ja valmiussuunnittelun tarkoitus ja tavoitteet.....	7
2.3.1	Varautuminen ennaltaehkäisevänä toimintana	8
2.3.2	Elintärkeiden toimintojen ja palveluiden turvaaminen	8
2.3.3	Häiriötilanteen hallinnan ja johtamisen edellytysten turvaaminen	9
2.4	Lainsäädäntö ja ohjeet.....	10
2.5	Alueellinen ja paikallinen riskinarvio	12
2.5.1	Toimialakohtainen uhka-arvio	13
2.6	Painopisteet varautumisen kehittämisessä ja toimenpideohjelma	14
2.7	Häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumiseen liittyvät kustannukset ja hankinnat.....	16
2.8	Varautumiskoulutus ja harjoitukset	16
2.9	Valmiussuunnittelun vastuut ja vastuuhenkilöt kuntakonsernissa.....	17
2.10	Varautumisvelvoitteiden huomioiminen ostopalveluissa ja sopimusperusteisessa palvelutuotannossa	19
2.11	Yhteistoiminta varautumisessa ja suunnitelmien yhteensovittaminen.....	19
2.12	Kuntakonsernin valmiussuunnitelmien yhteensovittaminen.....	20
3	OPERATIIVINEN VALMIUSSUUNNITELMA, HÄIRIÖTILANTEEN HALLINTA.....	20
3.1	Häiriötilanteen hallinnan tehtävät ja tavoitteet	20
3.2	Uhka-arvioiden keskeiset tulokset	21
3.3	Johtamisjärjestelmä normaalioloissa	21
3.4	Kuntakonsernin johdon ja avainhenkilöstön hälyttämisen- ja informointijärjestelyt ...	22
3.5	Luottamushenkilöelinten informointi.....	23
3.6	Tehostetun seurannan ja tehostetun valmiuden käynnistäminen	23
3.7	Johtamispaikat.....	24
3.8	Johtaminen ja tilannetietoisuus.....	24
3.9	Viestinnän ja tiedottamisen peruslinjaukset	25
3.10	Vastuut ja tehtävät häiriötilanteen hallinnassa	25
3.11	Pelastuslaitoksen tuki häiriötilanteen hallinnassa	26
3.12	Pelastustoiminta, väestön suojaaminen ja yhteistyö pelastuslaitoksen kanssa	26
3.13	Toiminnan yhteensovittaminen	27
3.13.1	Yhteensovittaminen ja yhteydenpito viranomaisten kanssa.....	27

3.13.2	Yhteensovittaminen ja yhteydenpito muiden kuntien kanssa.....	27
3.13.3	Yhteensovittaminen ja yhteydenpito muiden alueellisten toimijoiden kanssa .	28
3.13.4	Yhteensovittaminen ja yhteydenpito Puolustusvoimien kanssa	29
3.13.5	Yhteydenpito ja yhteensovittaminen järjestöjen ja kirkon kanssa	29
4	VARAUTUMINEN POIKKEUSOLOIHIN	30
4.1	Poikkeusolojen vaikutuksen kunnan toimintaan ja toimintaedellytyksiin	31
4.2	Kunnan hallinto poikkeusoloissa.....	32
4.3	Varausjärjestelyt ja varaamisen vastuut henkilö-, ajoneuvo- ja työkone-, sekä kiinteistövarauksissa	32
5	LOPUKSI	33
6	KÄSITTEET	34
	LÄHTEET.....	37
	PÄIVITYSTEN KIRJANPITO:	38

1 JOHDANTO

Sauvon kunnan valmiussuunnitelman yleinen osa on dokumentti, joka kuvaa kunnan organisaation varautumista yleisellä tasolla. Valmiussuunnitelman yleisen osan tarkoituksena on linjata organisaation varautumisen periaatteet ja näin ollen varmistaa varautumisen yhtenäisyys syvemmälle toimialakohtaiseen varautumiseen.

Kunnilla on velvollisuus varautua omien tehtäviensä mahdollisimman hyvään hoitamiseen kaikissa turvallisuustilanteissa, kuten esimerkiksi poikkeusoloissa. Kuntien varautuminen koskettaa kunnan organisaatiota, kuntalaisia, elinkeinoelämää, sekä viranomaisia. Kunnilla onkin merkittävä rooli suomalaisessa kokonaisturvallisuuden mallissa, jossa varautuminen kuuluu yhteiskunnan kaikille tasoille.

Varautumisella luodaan vastetta, jonka tarkoituksena on lieventää uhkan vaikutusta tai torjua sitä kokonaan. Varautuminen prosessina ei ole koskaan valmis, mutta vastetta voidaan kehittää pitkäjänteisellä ja organisaatioturvallisuutta kohentavalla tavalla.

Varautumisen konkreettisenä tuotoksena syntyy valmiussuunnitelma, joka dokumentin muodossa ohjaa varautumista ja toisaalta myös kuvaa jo tehtyä työtä. Sauvon kunnan valmiussuunnitelman yleisen osan valmistelijana on toiminut Turun seudun itäisten kuntien varautumissuunnittelija.

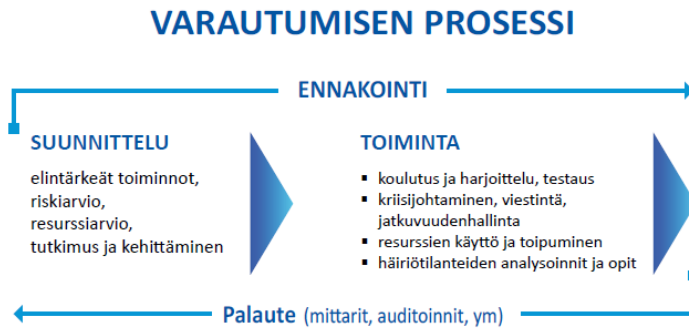
2 STRATEGINEN VALMIUSSUUNNITELMA, VARAUTUMINEN HÄIRIÖTILANTEISIIN

Yhteiskunnan turvallisuusstrategia on valtioneuvoston hyväksymä periaatepäätös suomalaisen yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden toimintamallista. Strategian mukaan kunnat, viranomaiset, elinkeinoelämä, järjestöt ja kansalaiset yhteistyössä huolehtivat suomalaisen yhteiskunnan kokonaisturvallisuudesta ja yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen jatkuvuudesta. Varmistaessaan omien ydintehtäviensä jatkuvuuden, kunnat samalla osaltaan turvaavat yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen jatkuvuuden.

Kuntalain mukaan kunnan perustehtävänä on edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla. Valmiuslaki edellyttää kuntia varautumaan valmiussuunnitelmilla ja muilla etukäteistoimenpiteillä tehtäviensä mahdollisimman hyvään hoitamiseen kaikissa turvallisuustilanteissa. Varautumisen tarkoituksena on varmistaa, että kunta toimii mahdollisimman normaalisti häiriötilanteista huolimatta.

Varautumisen toimenpiteisiin kuuluvat valmiussuunnittelu, jatkuvuudenhallinta, etukäteisvalmistelut, varautumisen koulutukset, sekä valmiusharjoitukset. Varautumisen avulla muodostetaan vaste, jonka tarkoituksena on lieventää tai

torjua häiriötilanteiden aiheuttamaa vaikutusta. Varautuminen on kehää kiertävä prosessi, eikä varautuminen tule koskaan valmiiksi. Vastetta voidaan kuitenkin varautumisella kehittää.

Kuva 1. Varautumisen prosessi. Turvallisuuskomitea 2025

Turun seudun itäisissä kunnissa (Kaarina, Lieto, Paimio & Sauvo) riskinarviointia, varautumista, valmiussuunnittelua, sekä turvallisuussuunnittelua tehdään yhtenäisin periaattein. Yhtenäisten periaatteiden toiminta-ajatuksena on mahdollistaa kuntien resurssien jakamista varautumisessa ja häiriötilanteen hallinnassa. Myös viranomaisien, kuten esimerkiksi Aluehallintoviraston ja hyvinvointialueen kanssa tehtävä varautuminen on koostettua ja auttaa hallitsemaan kokonaisuuksia selkeämmin.

2.1 Turvallisuuskulttuuri ja turvallisuudenhallinta kuntakonsernissa

Turvallisuuskulttuurilla tarkoitetaan organisaation tahtoa ja kykyä ymmärtää:

- Millaista turvallinen toiminta on?
- Millaisia vaaroja organisaation toimintaan liittyy?
- Miten organisaatioon liittyviä vaaroja voidaan ehkäistä?

Lisäksi turvallisuuskulttuuri on kyvykkyyttä toimia turvallisesti, uhkia ehkäisten ja turvallisuutta edistäen. Organisaation turvallisuusjohtaminen tähtää turvalliskulttuurin kehittämiseen ja turvallisuuden integroimiseen organisaation perustoiminnassa. Turvallisuudenhallinta perustuu ylimmän johdon päätöksiin, joilla linjataan kuntakonsernin turvallisuuden kehitystavoitteet ja resurssit. Turvallisuuden hallinta on etukäteisvalmisteluin varautumista, sekä häiriötilanteen hallintaa. Turvallisuuden hallinta integroidaan Sauvon kunnan organisaation normaaliin toimintakulttuuriin, jolla varmistetaan turvallisuuden oleminen osana organisaation ydinarvoja ja hyvää hallintotapaa.

Turvallisuuden hallinta kuuluu organisaatiossa kaikille, jolloin kaikki kunnan organisaation jäsenet perehdytetään hyvän turvallisuuskulttuurin periaatteisiin. Hyvä turvallisuuskulttuuri edellyttää pitkäjänteistä työtä alkaen kunnan ylimmästä johdosta.

Osana Sauvon kunnan turvallisuuskulttuuria kunta on rekrytoinut päätoimisen varautumissuunnittelijan muiden Turun seudun itäisten kuntien kanssa. Varau-

tumissuunnittelijan tehtävänä on edistää kunnan varautumista ja ennaltaehkäisevää turvallisuussuunnittelua. Varautumissuunnittelija koordinoi varautumista organisaation kaikilla tasoilla ja lisäksi vie varautumista kuntalaisille erilaisissa kuntalaisten tapahtumissa.

Kunnan organisaation perehdytysprosessiin lisätään varautumisen ja turvallisuuden osio, jolla osaltaan pyritään saavuttamaan parempaa turvallisuuskulttuuria organisaatiossa. Samoin myös varautumisen harjoituksiin tullaan rakentamaan säännöllinen rakenne.

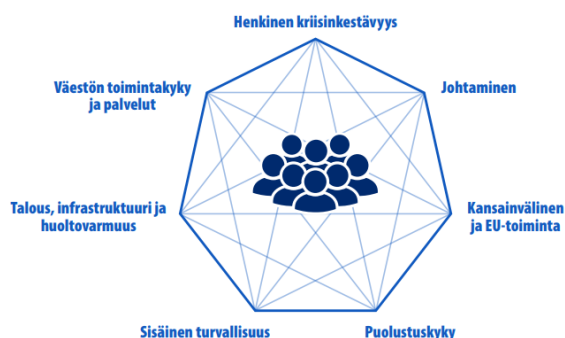
2.2 Elintärkeät sekä kriittiset toiminnot ja niihin kohdistuvat uhkat

Yhteiskunnan turvallisuusstrategia 2025 (myöhemmin YTS) määrittää yhteiskunnan elintärkeät toiminnot ja niiden turvaaminen strategisten tehtävien avulla. YTS määrittää myös strategiset tehtävät hallinnonaloittain.

Yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja ovat:

- Johtaminen
- Kansainvälinen ja EU-toiminta
- Puolustuskyky
- Sisäinen turvallisuus
- Talous, infrastruktuuri ja huoltovarmuus
- Väestön toimintakyky ja palvelut
- Henkinen kriisinkestävyys

Nämä toiminnot ovat yhteiskunnan toimivuuden kannalta välttämättömiä ja jatkuvasti ylläpidettäviä kaikissa tilanteissa.

Kuva 2. Yhteiskunnan elintärkeät toiminnot. YTS 2025

Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaaminen perustuu lainsäädäntöön. Häiriötilanteita hallitaan lähtökohtaisesti viranomaisten säännönmukaisin toimivaltuuksin. Julkista hallintoa koskevasta yleisestä velvollisuudesta varautua tehtäviensä hoitamiseen myös poikkeusoloissa säädetään valmiuslaissa, jossa säädetään myös poikkeusolojen hallinnan edellyttämistä lisätoimivaltuuksista viranomaisille. Toimialakohtaiseen lainsäädäntöön sisältyy lukuisia valmiuslain varautumisvelvoitetta täydentäviä tai siihen rinnastuvia säännöksiä, jotka kohdistuvat yhteiskunnan toimijoihin eri sektoreilla.

2.3 Varautumisen ja valmiussuunnittelun tarkoitus ja tavoitteet

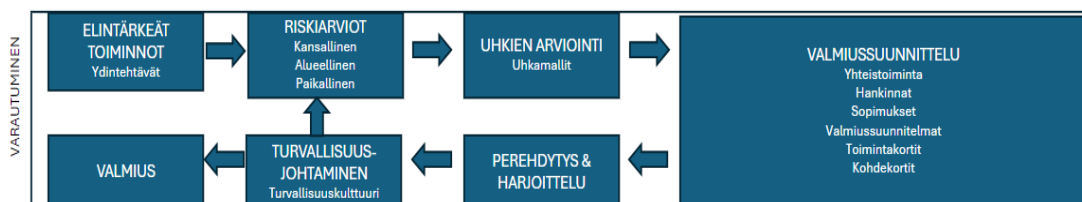
Varautumisella pyritään pienentämään uhkien toteutumisen todennäköisyyttä, sekä kehittämään omaa valmiutta kohdata uhkia. Varautuminen pohjautuu asetettuihin päämääriin ja tavoitteisiin, ennalta määriteltyihin toimintatapoihin ja tunnistettuihin tarpeisiin.

Yhteiskunnan varautuminen ulottuu kaikille tasoille ja se saattaa edellyttää jopa valtionrajat ylittävää yhteistyötä. Pelkkä viranomaisten ja muun julkishallinnon varautuminen ei riitä, vaan riittävä varautumisen vaikuttavuus edellyttää yhteiskunnan kokonaisvaltaista varautumista, jossa myös jokaisella yksilöllä on vastuu varautumisesta omien kykyjensä mukaan.

Kuntaliiton mukaan hyvin varautunut kuntakonserni:

- Huomioi riippuvuussuhteet eri toimialojen ja toimintojen välillä
- Varmistaa ennakolta tarpeellisista tiedonvaihdon edellytyksistä eri toimijoiden kesken
- Hallitsee viestinnän osana varautumista erilaisissa olosuhteissa ja eri välineillä
- Ylläpitää yhteiskunnalle elintärkeitä palveluitaan kaikissa turvallisuustilanteissa
- Kehittää varautumistaan kokonaisvaltaisesti siten, että varautuminen on osa organisaation päivittäistoimintoja

Sauvon kunta varautuu, jotta se pystyy huolehtimaan kuntalain edellyttämättä tavalla tehtävistään mahdollisimman sujuvasti kaikissa turvallisuustilanteissa. Varautumisella tunnistetaan kunnan toimintaympäristö, uhkaavat skenaariot sekä käytössä olevat resurssit vasteen muodostamiseen. Kunnan ydintehtävien tunnistaminen, kriittisten toimintojen tunnistaminen sekä riskien tunnistaminen antaa painopisteen varautumiselle.

Kuva 3. Varautumisen prosessi

Keskeinen varautumisen työkalu on valmiussuunnitelma, joka on varautumisen tavoitteiden ja toimenpiteiden yhteistä suunnittelua sekä sopimista niin organisaation sisällä, kuin myös yhteistyötahojen kanssa. Valmiussuunnittelu on toimintaympäristön tunnistamista, varautumisen toimenpiteiden organisointia, vastuuttamista, toimintakorttien laatimista sekä varautumisen harjoitusten kehittämistä.

Varautuminen ja valmiussuunnittelu etenevät organisaation kaikilla tasoilla, jolloin varmistetaan kokonaisvaltainen varautuminen ja turvallisuudenhallinta. Valmiussuunnitelman yleinen osa on organisaation varautumisen periaatteita kuvaava suunnitelma, joka tukee toimialakohtaista valmiussuunnittelua.

2.3.1 Varautuminen ennaltaehkäisevänä toimintana

Sauvon kunnan laaja-alaisessa kokonaisturvallisuuden ajattelumallissa on tunnistettu varautumisen osana ennakoivia sisältäen riskien poistamista ja vaikutusten pienentämiseen pyrkiviä toimenpiteitä. Käytännössä tämä tarkoittaa ajattelutavan muutosta ilmiöpohjaisesta reagoitavasta ennalta ehkäisevään lähestymiseen, haavoittuvuuksien arvioinnista organisaation häiriösielokyvyn kehittämiseen, sekä eriytyneestä varautumisesta monialaiseen ja koordinoituun varautumiseen. Ajattelutavan muutos tukee myös organisaatiota varautumisessa tiukasta ohjesidonnaisuudesta omatoimiseen varautumiseen.

2.3.2 Elintärkeiden toimintojen ja palveluiden turvaaminen

Elintärkeät toiminnot ovat palveluita, joita kunnan tulee ylläpitää kaikissa olosuhteissa, häiriötilanteista tai poikkeusoloista huolimatta. Yhteistä elintärkeille toiminnoille on, että niitä ei voida keskeyttää, koska niiden tuottaminen on osa yhteiskunnan turvallisuusstrategian mukaista kokonaisturvallisuuden mallin toteuttamista.

Sauvon kunnan elintärkeät toiminnot tunnistetaan toimialoittain ja kootaan yhteen kuvaamaan kunnan elintärkeitä palveluita osana toimialan toimintaympäristön ja erityispiirteiden tunnistamista. Varautumisessa voidaan suunnitella häiriötilanteen hallinnan vaiheen resurssimuutokset painottuen erityisesti näihin elintärkeisiin toimintoihin ja palveluiden turvaamiseen.

Varautumisessa ja häiriötilanteen hallinnan vaiheessa voidaan käyttää apuna valmiudensäätelemekanismia, jonka tarkoituksena on tuottaa oikeanlaista vastetta häiriötilanteen eri vaiheissa. Valmiudensäätelemekanismi varmistaa että organisaatio hallitsee häiriötilannetta oikeilla resursseilla ja että yllä mainitut elintärkeät toiminnot saadaan ylläpidettyä suunnitellusti. Sauvon kunnalla on käytössä neliportainen valmiudensäätelemekanismi, jonka valmiudentasosta päättää aina kunnanjohtaja apunaan häiriötilanteen hallintaan tarkoitettu johtoryhmä.

Kuva 4. Neliportainen valmiudensäätelemekanismi

Perusvalmiudessa kunta suorittaa varautumisen toimenpiteitä suunnitellusti kehittäen vastetta häiriötilanteisiin. Kokonaisvaltainen turvallisuudenhallinta on osa organisaation jokapäiväistä arkea tuottaen parempaa turvallisuuskulttuuria organisaatiolle ja kuntalaisille. Häiriötilanteita saattaa ilmetä, mutta ne eivät vaadi erillistä tilannekuvaseurantaa, päätöksentekoa tai resurssien kohdentamista. Kunta kerää valmiuden tilannekuvaa kerran kuukaudessa tarkoitukseen tunnistaa haavoittuvuuksia ja kehittääkseen tiedolla johtamista varautumisessa.

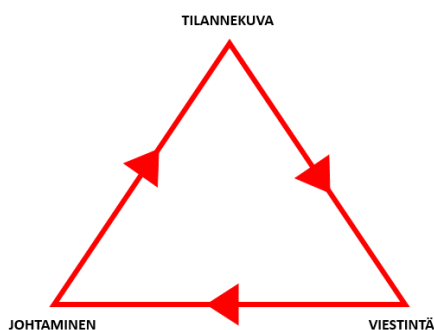
Tehostetussa seurannassa kunta on vastaanottanut varhaisvaroituksen tai häiriöherätteen, jonka vuoksi varautumisen painopistettä sekä tilannekuvatoimintoja voidaan kohdentaa kyseiseen uhkaan. Suoranaista resurssien kohdentamista ei vielä kuitenkaan tapahdu, mutta kunta seuraa uhkaa tehostetusti ja varautuu tehostamaan valmiuttaan.

Tehostetussa valmiudessa kunta on kohdannut häiriötilanteen, joka haastaa sen toimintakykyä ja kyvykkyyttä tuottaa elintärkeitä palveluita. Toiminnan turvaamiseksi kunta kohdentaa resursseja siten, että edellä mainitut elintärkeät palvelut saadaan pidettyä käynnissä. Esimerkkinä resurssien kohdentamisesta voidaan käyttää henkilöstön siirtämistä kriittisiin palveluihin ei-kriittisistä palveluista. Siirrettävä resurssi on tunnistettu valmiussuunnitteluvaiheessa toimialoilla, jotka määrittävät siirrettävät resurssit oman toimialansa sisältä. Tehostetun valmiuden aikana häiriötilannekuvaa ja valmiuden tilannekuvaa kerätään myös tehostetusti. Tehostetussa valmiudessa valmistaudutaan siirtymään täysvalmiuteen, jonka vaatimia etukäteisvalmisteluja suoritetaan jo täysvalmiuden aikana, esimerkiksi johtokeskustilojen varustaminen ja varaaminen häiriötilannejohdon käyttöön.

Täysvalmiudessa häiriötilanne on niin laaja, pitkäkestoinen tai vaikutuksiltaan vakava, että yhteiskunnassa tai tietyssä osassa on todettu valtioneuvoston ja tasavallan presidentin toimesta vallitsevan poikkeusolot ja tätä myöden käyttöön on otettu valmiuslaki lisätoimivaltuuksineen. Sauvon kunta hallitsee häiriötilannetta kaikin käytössä olevin resurssein, ympärivuorokautisella johtamisella ja viestintäkyvykkyydellä.

2.3.3 Häiriötilanteen hallinnan ja johtamisen edellytysten turvaaminen

Varautumisen ja valmiussuunnittelun yhtenä tehtävänä on varmistaa mahdollisimman hyvä kyvykkyys häiriötilanteen hallinnalle ja siihen liittyvälle johtamiselle. Tärkeää on tunnistaa ajoissa tarvittavat toimenpiteet mahdollisimman etupainotteisesti. Muodostaakseen oikeanlaisen vasteen tarvitsee häiriötilannejohdon muodostaa tilannekuvan avulla tilanneymmärrys tilanteesta. Tilanneymmärrykseen perustuen häiriötilannejohto tekee valintoja, päätöksiä, koordinaatiota sekä viestintää.

Kuva 5. Häiriötilannejohtaminen

Sauvon kunnan häiriötilannetta johtaa kunnanjohtaja, jonka vastuulla on varautumisen vaiheessa varmistaa riittävä johtaminen kaikissa turvallisuustilanteissa, huolehtimalla esimerkiksi henkilöriskin lieventämisestä.

Kunnan häiriötilannejohdon tehtävänä on johdattaa kunta kriisin yli. Häiriötilannejohto koordinoi kunnan toimintoja, viestii sekä vastaa kuntaa koskevista häiriötilanteen hallinnan päätöksistä. Varautumisen vaiheessa kunnan tulee tunnistaa häiriötilannejohtamiseen vaadittava kokoonpano ja varata heidät organisaation käyttöön myös poikkeusoloissa. Jokaiselle häiriötilannejohdon jäsenellä on oltava sijainen, jonka avulla saadaan lievennettyä henkilöriskin muodostumista häiriötilanteen hallinnassa. Häiriötilannejohdon jäsenet osallistuvat kunnan varautumiseen harjoituksiin ja mahdollistavat myös sijaisilleen mahdollisuuden toimia harjoituksissa osana häiriötilanteen hallintaa.

Osana häiriötilanteen johtamista Sauvon kunnalla on käytössään valmiusviestijärjestelmä, jonka avulla häiriötilanteen johto vastaanottaa tietoa häiriötilanteista ja voi tarvittaessa suorittaa tiedonantoja, hälytyksiä sekä tilanpäiväkirjan ylläpitoa. Häiriötilanteen aikainen viestintä pyritään käymään ensisijaisesti tässä järjestelmässä, jolloin vältytään tiedon ja päätöksenteon hajautumisesta eri järjestelmiin. Häiriötilanteen hallinnan johtamista on kuvattu tarkemmin erillisessä häiriötilanteen hallinnan valmiussuunnitelmassa.

2.4 Lainsäädäntö ja ohjeet

Kuntien yleisestä varautumisvelvollisuudesta säädetään valmiuslain 12 §:ssä, jonka mukaan kuntien, kuntayhtymien ja muiden kuntien yhteenliittymien tulee valmiussuunnitelmin ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluin sekä muilla toimenpiteillä varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen myös poikkeusoloissa. Varautumisvelvollisuuden sisältö on yleisluonteinen ja antaa kunnille mahdollisuuden järjestää varautuminen haluamallaan tavalla.

Keskeiset poikkeusolojen vaatimat toimivaltuudet on koottu valmiuslakiin (1552/2011) ja puolustustilalakiin (1083/1991). Valmiuslain 12 §:n mukaisesti kunnan tulee varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen myös poikkeusoloissa. Velvoite tarkoittaa, että kunnalla tulee olla valmius poikkeus-

oloissa kunnalle mahdollisesti määrättävien tehtävien hoitamiseen kuten esimerkiksi vähittäiskaupan, rakentamisen tai asuntokannan säännöstely ja väestönsuojelu.

Valmiuslain säännökset eivät kuitenkaan sellaisenaan riitä kattamaan kaikkia yhteiskunnallisen varautumisen tarpeita, minkä vuoksi sektorikohtaiseen lainsäädäntöön on sisällytetty useita valmiuslain säännöstä täydentäviä varautumisvelvollisuuksia. Erityislakeihin sisältyvillä varautumisvelvoitteilla tyypillisesti joko täydennetään tai tarkennetaan valmiuslaissa säädetyn varautumisvelvollisuuden sisältöä.

Vuonna 2024 voimaan tulleet NIS 2.0 direktiivi (laki kyberturvallisuuden riskienhallinnasta) sekä CER-direktiivi (laki yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta) määräävät valmiuslain varautumisvelvollisuutta tarkemmin yleisistä varautumisvelvollisuuksista toimialoille ja toimijoille, joista osa on kuntaomisteisia (esim. vesihuolto ja energia -toimiala). NIS- ja CER-direktiivien soveltamisala ei kuitenkaan koske suoraan kuntia.

Kuntalain mukaan kunnanvaltuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista, kunnanhallitus huolehtii kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä ja lisäksi kunnan hallintosäännössä on oltava määräykset sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Varautuminen on osa kunnan riskienhallintaa.

Kuntalain 90 §:n 3 momentin mukaan kunnan on hallintosäännössään annettava tarpeelliset määräykset hallinnon ja toiminnan järjestämisestä, päätöksenteko- ja hallintomenettelystä sekä valtuuston toiminnasta poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa.

Myös pelastuslakiin on kirjattu kuntien kannalta merkittäviä määräyksiä, jotka yhdessä valmiuslain kanssa muodostavat lainsäädännöllisen viitekehyksen väestönsuojeluun varautumiselle.

Muita kunnan toimintaan liittyviä varautumisvelvoitteita on kirjattu toimialakohtaiseen lainsäädäntöön. Kunnan toimiala on laaja, joten lainsäädäntöä ja siihen liittyviä vastuita on tarpeen selvittää yksityiskohtaisemmin tehtäessä toimialakohtaista valmiussuunnittelua. Esimerkiksi vesihuoltolaki määrittää vesihuoltolaitoksen palvelujen turvaamisesta normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Terveyden- ja ympäristösuojelulait määrittävät elinympäristöön vaikuttavien häiriötilanteiden varautumisvelvollisuuksista. Julkisuuslaki sekä tiedonhallintalaki määräävät mm. tiedon turvallisesta käsittelystä ja asiakirjojen salassapidosta. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä edellyttää hyvinvointialueita varautumaan yhteistyössä alueensa kuntien kanssa sosiaali- ja terveydenhuollon häiriötilanteisiin. Tartuntatautilaki määrää vastuista vaarallisen tartuntataudin osalta

Vaaratiedotteen antamisesta annetun lain (466/2012) 3 §:ssä säädetään viranomaisista, joilla on toimivalta vaaratiedotteen antamiseen. Vaaratiedote-laissa ei ole säädetty kunnan terveydensuojeluviranomaiselle oikeutta vaaratiedotteen antamiseen, mutta koska vesihuolto kuuluu yhteiskuntamme huoltovarmuuskriittisiin toimialoihin, vaaratiedotteesta annettua lakia ollaan muuttamassa parhaillaan siten, että lain 3 §:ssä säädettyjen toimivaltaisten viranomaisten joukkoon lisätään kunnan terveydensuojeluviranomainen (kunnan terveydensuojelusta vastaava valvontayksikkö).

Varautumisvelvollisuuden lisäksi monet lait ja asetukset voivat vaikuttaa kuntien varautumiseen, vaikka niissä ei olisikaan osoitettu suoraa varautumisvelvollisuutta kunnalle. Myös valtioneuvoston periaatepäätökset ja selonteot sekä erilaiset turvallisuusviranomaisten katsaukset määrittävät yhteiskunnan ja samalla kuntien varautumista, vaikka niillä ei ole oikeudellista velvoittavuutta. Näistä merkittävimmät ovat yhteiskunnan turvallisuusstrategia, kansallinen riskiarvio, alueelliset riskiarviot, valtioneuvoston päätös huoltovarmuuden tavoitteista, selonteko turvallisuusympäristön muutoksesta sekä suojelupoliisin ja muiden viranomaisten vuosittaiset katsaukset turvallisuusympäristön muutoksiin.

2.5 Alueellinen ja paikallinen riskinarvio

Varsinais-Suomen alueellinen riskiarvioprosessi on oleellinen osa Varsinais-Suomen alueen varautumisyhteistyötä, johon osallistuvat alueella toimivat viranomaiset, hyvinvointialue, kunnat, elinkeinoelämä ja järjestöt.

Riskiarvioprosessin tavoitteena on muodostaa alueen toimijoiden yhteinen riskikäsitys, jonka avulla kehitetään alueellista häiriösietokykyä ja häiriötilanteiden hallintaa. Edellisen kerran alueellinen riskiarvio tehtiin vuonna 2023.

Riskiarvioprosessissa alueen toimijat tunnistavat yhdessä alueellisesti keskeiset toiminnot tai palvelut ja arvioivat alueen merkittävimmät uhat ja häiriötilanteet, joiden hallitseminen edellyttää normaalista poikkeavaa toimintaa ja joiden vaikutukset voivat toteutuessaan olla alueellisesti merkittäviä. Varsinais-Suomen alueellinen riskiarvio tukee alueen toimiala- ja organisaatiokohtaisten riskiarvioiden laatimista, ja sitä kautta yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamista. Riskiarviota tulee hyödyntää koulutus- ja harjoitustoiminnassa sekä varautumisen toimijakohtaisessa tarkemmassa suunnittelussa. Tavoitteena on, että riskiarviota seurataan ja arvioidaan koko sen elinkaaren ajan, laadittua riskiarviota hyödynnetään ja jatkojalostetaan varautumisessa, riskiarviota päivitetään tarvittaessa sekä siihen vaikuttavia toimintaympäristön muutoksia seurataan.

Maakunnan alueella on joitakin piirteitä, jotka Varsinais-Suomessa korostuvat verrattuna muuhun valtakuntaan. Ne ovat tekijöitä, jotka eivät sinänsä ole riskejä, mutta joiden vaikutus toimintaan on huomioitava. Alueen saaristo asettaa omia haasteitaan muun muassa logistiikalle lauttaliikenteen ja vuodenaikojen mukana vaihtelevien keliolosuhteiden muodossa. Saariston väkimäärä

vaihtelee eri vuodenaikoina. Kesällä määrä moninkertaistuu vapaa-ajan asukkaiden ansiosta. Tiedottamisessa ja muussa toiminnassa on otettava huomioon alueen kaksikielisyys. Varsinais-Suomen maataloudella on suuri merkitys koko maan ruoantuotannolle ja huoltovarmuudelle.

Seudullinen riskinarvio on ensimmäinen Turun seudun itäisille kunnille laadittu yhteneväinen paikallisen tason riskinarvio. Edellä mainitut kunnat ovat laatineet paikallisen tason riskiarviot aiemmassa varautumistyössä, mutta näissä asiakirjoissa ei ole huomioitu vuonna 2023 valmistuneita kansallista- ja alueellista riskiarviota.

Turun seudun itäisten kuntien seudullinen riskiarvio on laadittu yhteistyössä palvelualojen asiantuntijoiden, Varsinais-Suomen hyvinvointialueen pelastustoimen, sekä Turun seudun itäisten kuntien varautumissuunnittelijan toimesta.

Seudullisen riskiarvion tarkoituksena on arvioida alueellisen riskinarvion uhkien ja häiriötilanteiden vaikutusta Kaarinan, Liedon, Paimion kaupunkien, sekä Sauvon kunnan organisaatioihin. Todennäköisyys- ja vaikutusarvion myötä voidaan määrittää varautumisen tulokulman työjärjestys uhkakuviiin. Seudullisen riskiarvion tuloksia hyödynnetään Turun seudun itäisten kuntien valmiussuunnittelun yleisessä osassa, sekä toimialakohtaisissa suunnitelmissa. Seudullinen riskiarvio osoittaa painopisteet varautumistyölle, varautumisharjoittelulle ja muodostaa osaltaan seudullisen varautumistyön yhtenäisiä periaatteita. Tunnistamalla riskit voidaan kehittää kuntarajojen ylittävää seudullista varautumistyötä. Painopistettä varautumisessa voi riskiarvion lisäksi muuttaa säännöllisesti kerättävä valmiuden tilannekuva, jonka tehtävänä on kuvata kunnan valmius kohdata häiriöitä.

Kansallisesta ja alueellisesta riskiarviosta poiketen seudullinen riskiarvio ei pyri löytämään kuntaan kohdistuvia uhkakuvia yksilöimällä niitä, vaan se pyrkii tarkastelemaan alueellisen riskiarvion mukaisien uhkakuvien todennäköisyyttä, vaikutusta kuntien kriittiseen palvelutuotantoon, henkeen ja terveyteen, kriittiseen toimintaympäristöön, sekä heijasteuhkien esiintyvyyttä. Seudullista riskiarvioita päivitetään vähintään kansallisen- ja alueellisen riskiarvion päivitystaajuuden mukaisesti.

2.5.1 Toimialakohtainen uhka-arvio

Oleellisena osana toimialakohtaista varautumista ja toimialojen valmiussuunnittelua tulee myös toimialojen tunnistaa oma toimintaympäristönsä ja toimialan kriittisiin toimintoihin kohdistuvat uhkat. Toimialakohtainen uhka-arvio toimii jatkossa tukena paikallisen tason riskiarviotyötä tehdessä ja sitä voidaan hyödyntää myös alueellisessa riskiarviossa.

Pelastusopiston varautumisen materiaaleissa on riskien ja haavoittuvuuksien arviointiin käytettävä malli (RHA-malli), joka pohjautuu häiriötilanneskenaarioihin ja niiden aiheuttamien riskien ja oman toiminnan haavoittuvuuksien ana-

lyysiin. Kyseisen mallin avulla voidaan systemaattisesti tunnistaa uhkia, riskejä ja haavoittuvuuksia sekä suunnitella toimenpiteitä riskien pienentämiseksi tai poistamiseksi.

Häiriötilanne	Todennäköisyys T	Henkilövahingot H	Seuraukset		Resurssit		Yhteensä =(T/2)*(H+O+M+R+U)
			Omaisusvahingot O	Vaikutukset toiminnan jatkuvuuteen, esim. tietoliikennekatkos M	Omat resurssit R	Ulkoiset resurssit U	
Häiriötilanne	Todennäköisyyden arviointi asteikolla 1-5, jossa: 1 = Hyvin epätodennäköinen 2 = Melko epätodennäköinen 3 = Mahdollinen 4 = Todennäköinen 5 = Hyvin todennäköinen	Seurausten vakavuuden arviointi asteikolla 1-5, jossa: 1 = Rajoitettu 2 = Kohtalainen 3 = Vakava 4 = Erittäin vakava 5 = Kriittinen	Seurausten vakavuuden arviointi asteikolla 1-5, jossa: 1 = Rajoitettu 2 = Kohtalainen 3 = Vakava 4 = Erittäin vakava 5 = Kriittinen	Seurausten vakavuuden arviointi asteikolla 1-5, jossa: 1 = Rajoitettu 2 = Kohtalainen 3 = Vakava 4 = Erittäin vakava 5 = Kriittinen	Käytettävissä olevien resurssien arviointi asteikolla 1-5, jossa: 1=Erittäin hyvät resurssit 2=Hyvät resurssit 3=Kohtuulliset resurssit 4=Heikot resurssit 5=Erittäin heikot resurssit	Käytettävissä olevien resurssien arviointi asteikolla 1-5, jossa: 1=Erittäin hyvät resurssit 2=Hyvät resurssit 3=Kohtuulliset resurssit 4=Heikot resurssit 5=Erittäin heikot resurssit	Pisteiden yhteismäärä. Mitä pienempi luku on, sitä parempi. Vaikka kyseessä on vain suuntaa antava analyysi, vertailu tarjoaa tukea suunnittelutyön ja resurssien suuntaamiseen. (min. 3-max.63 pistettä)
Tietoliikenteen ja tietojärjestelmien käytettävyyden häiriintyminen	4	2	4	5	4	3	36
Vesihuollon häiriötilanne, talousveden saastuminen	3	4	3	3	3	3	24
Jne.							0

Kuva 6. Esimerkki riski- ja haavoittuvuusanalyysistä. Pelastusopisto

2.6 Painopisteet varautumisen kehittämisessä ja toimenpideohjelma

Riskiarvioista ja uhka-arvioista saatavat tulokset antavat tulevaisuuden varautumiselle painopistealueet, joiden perusteella voidaan laatia varautumisen toimenpideohjelma. Toimenpideohjelman pohjautuu havaittuihin keskeisimpiin puutteisiin ja kehittämistarpeisiin.

Toimenpideohjelma toteuttaa varautumista pitkäjänteisesti vuosien aikana ja sitä tarkastellaan aina neljän vuoden välein valmiussuunnitelmia laadittaessa. Toimenpideohjelma kirjataan omana kappaleena kunnan yleiseen valmiussuunnitelmaan ja toimialakohtaisiin valmiussuunnitelmiin.

Sauvon kunnan varautumisen toimenpideohjelma seuraavalle neljälle vuodelle on kuvattuna alla taulukossa:

Painopistealue 1	Varautumisen kehittäminen ja yhtenäistäminen
Konkreettiset toimenpiteet	Sauvon kuntaorganisaation valmiussuunnitelmien päivitys Toimialakohtaisen valmiussuunnittelu yhteisellä materiaalilla

	Kansallisen ja alueellisen varautumisen materiaalien hyödyntäminen
Aikataulu	Vuoden 2025 aikana valmiussuunnittelu Suunnitelmien tarkastelu ja päivitys vuosittain Seuraava valmiussuunnittelu vuoden 2029 aikana tai turvallisuustilanteen muuttuessa sisältäen päivitetyn riskiarvion
Vastuhenkilö- tai taho	Turun seudun itäisten kuntien varautumissuunnittelija: - Koordinoi ja valmistelee organisaatiotason suunnitelmat - Tuottaa yhteisen materiaalipohjan - Tuo kansallisen ja alueellisen materiaalin Sauvon kunnan varautumisen käyttöön Sauvon kunnan johtoryhmä: - Esittää kunnanhallitukselle valmiussuunnitelman yleisen osan - Päättää valmiussuunnitelman yleisen osan salassa pidettävien liitteiden hyväksymisestä osana kunnan varautumista Toimialakohtaiset johtoryhmät: - Valmistelevat ja edistävät toimialakohtaista valmiussuunnittelua - Mahdollistavat kokonaisturvallisuuden kehittymisen toimialan kaikissa osissa sekä päivittäisessä työssä
Painopistealue 2	Turvallisuussuunnittelun kehittäminen
Konkreettiset toimenpiteet	Sauvon kunnan turvallisuussuunnitelman päivittäminen Turun seudun itäisten kuntien yhtenäisen mallin mukaisesti Turvallisuussuunnitelman säännöllisen hallintamallin luominen
Aikataulu	2025-2026 turvallisuussuunnitelman laatiminen Suunnitelman tarkastelu ja päivitys vuosittain Seuraava turvallisuussuunnitelma vuoden 2030 aikana sisältäen turvallisuusanalyysin
Vastuhenkilö- tai taho	Turun seudun itäisten kuntien varautumissuunnittelija: - Suorittaa turvallisuusanalyysin ja laatii turvallisuussuunnitelman osaksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnitelmaa Sauvon kunnan johtoryhmä: - Esittelee hallitukselle hyväksyttäväksi turvallisuussuunnitelman tai sen päivitetyn version Kunnanhallitus: - Päättää esitetyn turvallisuussuunnitelman hyväksymisestä
Painopistealue 3	Kokonaisturvallisuuden parantaminen Sauvon kunnassa
Konkreettiset toimenpiteet	Valmius- ja turvallisuussuunnitelmien säännönmukainen hallinta- valmistelu- sekä päivittäminen

Aikataulu	Jatkuva prosessi Suunnitelmien laadinta neljän vuoden välein Päivittäminen ja tarkastelu säännöllisesti, vähintään vuosittain
Vastuuhenkilö- tai taho	Kunnanvaltuusto: - Ohjaa sekä valvoo strategisella tasolla kokonaisturvallisuuden hallintaa ja kehittämistä Kunnanhallitus: - Päättää organisaatiotason suunnitelmien käytöstä Sauvon kunnan johtoryhmä: - Esittää ja valmistelee organisaatiotason suunnitelmia kunnanhallitukselle Turun seudun itäisten kuntien varautumissuunnittelija: - Valmistelee organisaatiotasoiset suunnitelmat valmiuden johtoryhmälle - Koordinoi toimialatasoista suunnittelutyötä - Tuo kansallisen- ja alueellisen suunnittelu- materiaalin organisaation käyttöön - Toimii viranomaiskentän yhteyshenkilönä turvallisuus- ja valmiussuunnittelussa

2.7 Häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumiseen liittyvät kustannukset ja hankinnat

Sauvon kunnan laaja-alaisessa kokonaisturvallisuuden mallissa varautuminen on osa organisaation toimintaa ja siitä aiheutuvat kustannukset tulee sisällyttää toiminta- ja taloussuunnitelmiin sekä talousarvioiden toiminta- ja investointimenoihin.

Varautumisen toimialakohtaisessa vaiheessa tullaan tunnistamaan kehitystarpeita, joiden vuoksi investointeja voidaan joutua tekemään. Kunnan yleinen varautumisvelvollisuus tuo myös vastuuta investoida, jotta kunnan elintärkeät toiminnot saadaan ylläpidettyä mahdollisimman hyvin kaikissa turvallisuustilanteissa.

2.8 Varautumiskoulutus ja harjoitukset

Keskeisessä roolissa kokonaisvaltaisessa varautumisessa ja turvallisuuskulttuurin luomisessa ovat henkilöstön varautumisen koulutukset ja harjoitukset. Koulutukset tuovat henkilöstölle tietoa varautumisesta ja häiriötilanteen hallinnasta, lisäksi erityisrooliin varatuille henkilöille koulutus syventää osaamista. Harjoitusten tavoitteena on testata valmiussuunnitelmia ja häiriötilanteen hallinnan toimintamalleja.

Varautumiskoulutukset ja harjoitukset kehittävät myös verkostoja varautumisen sidosryhmien, hyvinvointialueen, viranomaisten, muiden kuntien, järjestöjen sekä elinkeinoelämän kanssa.

Varautumisen koulutusta järjestetään säännöllisesti varautumisen vuosikellon mukaisesti painottuen paikallisen tason riskiarvioon. Varautumisen harjoituksia järjestetään organisaatiotasolla vuosittain ja toimialakohtaisesti 2-3 vuodessa painottuen paikallisen tason riskiarvioon, sekä toimialan omiin uhkarvioihin perustuen.

Kunnan varautumisen harjoitukset järjestetään siten, että siihen osallistuvat henkilöt ovat saaneet mahdollisuuden tutustua valmiussuunnitelmiin ja toimintamalleihin etukäteen. Harjoituksen runko noudattaa rakenteellista runkoa, jossa harjoitus on jaettu valmistelemaan, suorittamaan ja palautteen vaiheisiin.

Valmisteleavassa vaiheessa harjoituksen osallistujille tuotetaan tietoa harjoituksesta ja sen tavoitteesta etukäteen. Harjoituksen kulku, turvamääräykset ja yhteyshenkilöt tuodaan kaikkien tietoon. Suorittavassa vaiheessa harjoitusta harjoitellaan realistiin toimintamalleihin ja valmiussuunnitelmiin nojaten. Harjoituksen palauttavassa vaiheessa kerätään palaute ja kehityskohteet suullisesti ja/tai kirjallisesti rakenteellista palautelomaketta hyödyntäen.

Toimialojen tulee tunnistaa oman toimintansa kriittisessä roolissa olevat henkilöt ja varahenkilöt, joiden tulee saada omaan poikkeusolojen rooliinsa tarkoitettua erityiskoulutusta. Lisäksi varautumisen harjoituksissa tulee varahenkilöiden päästä harjoittelemaan häiriötilanteen hallintaa yhdessä ensisijaisen henkilön kanssa.

2.9 Valmiussuunnittelun vastuut ja vastuuhenkilöt kuntakonsernissa

Sauvon kunnan varautumisesta vastaa kunnanjohtaja. Kunnan valmiussuunnittelua koordinoi ja yhteensovittaa Turun seudun itäisten kuntien varautumissuunnittelija. Toimialakohtaisesta suunnittelusta vastaa toimialajohtaja ja toimialan johtoryhmä. Varautumissuunnittelijan tehtävänä on varmistaa suunnittelutyön edistyminen yhtenäisin periaattein kunnan organisaation sisällä. Jokainen esihenkilö on velvollinen huolehtimaan varautumisen edistymisestä sekä valmiussuunnittelusta omassa organisaatiossaan. Valmiussuunnittelun vastuu on kuvattuna alla olevassa taulukossa:

Vaihe	Vastuu	Selite
Valmiussuunnitelman yleinen osa	Kunnanhallitus Kunnanjohtaja Kunnan häiriötilannejohtoryhmä Varautumissuunnittelija	Kunnanhallitus hyväksyy kunnanjohtajan esityksestä. Valmisteluvastuu varautumissuunnittelijalla
Häiriötilanteen hallinnan suunnitelma	Kunnan häiriötilannejohtoryhmä Varautumissuunnittelija	Johtoryhmä hyväksyy varautumissuunnittelijan esityksestä. Valmisteluvastuu varautumissuunnittelijalla
Poikkeusolojen valmiussuunnitelma	Kunnan häiriötilannejohtoryhmä	Johtoryhmä hyväksyy varautumissuunnittelijan esityksestä

	Varautumissuunnittelija	Valmisteluvastuu varautumissuunnittelijalla
Kriisiviestintäsuunnitelma	Kunnan häiriötilannejohtoryhmä Kunnan viestinnän yksikkö Varautumissuunnittelija	Johtoryhmä hyväksyy varautumissuunnittelijan ja viestinnän esityksestä Valmisteluvastuu Turun seudun itäisten kuntien kriisiviestintäsuunnittelun työryhmällä ja varautumissuunnittelijalla
Toimialakohtainen valmiussuunnitelma	Kunnanjohtaja Kunnan häiriötilannejohtoryhmä Toimialajohtaja Toimialan johtoryhmä Varautumissuunnittelija	Kunnanjohtaja valvoo toimialakohtaisten suunnitelmien tekemistä Johtoryhmä hyväksyy toimialakohtaiset suunnitelmat Varautumissuunnittelija tukee ja koordinoi valmistelua.
Toimintakortit	Toimialajohtaja Toimialan johtoryhmä Esihenkilöt Varautumissuunnittelija	Kukin toimialajohtaja vastaa toimintasuunnitelmien ja toimintakorttien tekemisestä omalla toimialallaan. Esihenkilöt varmistavat suunnitelmien saatavuuden henkilöstön käyttöön ja osaksi perehdytystä. Varautumissuunnittelija huolehtii yhteneväisen materiaalin valmistelusta
Kohdekortit	Toimialajohtaja Toimialan johtoryhmä Kiinteistöpalveluiden edustaja Esihenkilöt Varautumissuunnittelija	Toimialan kriittiset kiinteistöt tunnistetaan toimialakohtaisessa valmiussuunnittelussa. Toimialan valmiussuunnittelussa varmistetaan kiinteistön kohdekohtainen asiantuntemus kiinteistön edustajalta. Varautumissuunnittelija huolehtii yhteneväisen materiaalin valmistelusta

Poikkeusoloissa Sauvon kunnan organisaatioon voi valmiuslain lisätoimivaltuuksien myötä kohdistua tehtäviä, jotka poikkeavat normaaliolojen tehtävistä, esimerkiksi maatilatalouden alkutuotannon ohjaaminen ja säännöstely, vähittäiskaupan säännöstelyä tai asuntokannan säännöstelyä. Näiden valmiuslain lisätoimivaltuuksien kautta tulevien tehtävien hoitamiseen on kuvattu omat vastuut poikkeusolojen suunnitelmissa.

2.10 Varautumisvelvoitteiden huomioiminen ostopalveluissa ja sopimusperusteisessa palvelutuotannossa

Valmiuslain 12 §:ssä säädetty varautumisvelvoite koskee julkisen hallinnon tehtävien hoitamista, eikä koske yksityisiä palveluntarjoajia joilta kunta hankkii palveluita. Yksityisen palveluntuottajan kautta hankittu palvelu ei poista kunnan varautumisvelvollisuutta, joten kunnan on huolehdittava varautumisesta myös niissä tapauksissa, joissa kriittinen palvelu tai toiminto on ulkoistettu.

Hankinnoissa varautuminen edellyttää, että organisaatio tunnistaa riskienhallinnan toimenpiteitä vaativat hankinnat. Organisaation tulee myös osata johtaa prosessia niin, että hankinnoissa varautuminen tapahtuu systemaattisesti riskien tunnistamisen myötä. Lisäksi organisaation tulisi pystyä asettamaan sopimusehdot, jotka varmistavat varautumisen riittävän tasoisena. Sopimuksen toteutumista on seurattava koko sopimuksen elinkaaren ajan.

Huoltovarmuuskeskus on tuottanut sopimukselliseen varautumiseen liittyviä mallilausekkeita (SOPIVA-lauseke), joiden avulla voidaan varmistaa rakenteellinen malli hankinnoissa ja kriittisten palveluiden ylläpidossa kaikissa turvallisuustilanteissa.

Toimialat tunnistavat toimialakohtaisessa valmiussuunnittelussa kriittiset sopimuskumppanit ja taulukoivat niiden tuottamat palvelut kriittisyyden mukaan. Tämän valmiussuunnitelman voimaan tulon jälkeen tullaan sopimuksissa hyödyntämään Huoltovarmuuskeskuksen mallilausekkeita toiminnan jatkuuvuudesta häiriötilanteista sekä varautumisen yhteensovittamisesta.

2.11 Yhteistoiminta varautumisessa ja suunnitelmien yhteensovittaminen

Lounais-Suomen aluehallintovirasto koordinoi Varsinais-Suomen ja Satakunnan kuntien varautumista. Aluehallintoviraston kokoama ja koordinoima Lounais-Suomen alueellinen valmiustoimikunta kokoaa Lounais-Suomen huoltovarmuuskriittiset organisaatiot yhteen ja luo kanavan yhteiselle varautumistyölle. Alueellinen valmiustoimikunta käsittelee laaja-alaisesti yhteiskunnan varautumiseen ja valmiussuunnitteluun liittyviä asioita yhteiskunnan turvallisuusstrategian pohjalta. Sauvon kunnalla on edustus Lounais-Suomen alueellisessa valmiustoimikunnassa.

Varsinais-Suomen Turvallisuusfoorumi luo kehyksen Varsinais-Suomen alueen turvallisuuden kehittämiseksi sekä alueellisen varautumisen yhteistyölle. Turvallisuusfoorumin puheenjohtajana toimii hyvinvointialuejohtaja ja Varsinais-Suomen hyvinvointialueen pelastustoimi vastaa verkoston koordinoinnista ja pääsihteerin tehtävistä. Turvallisuusfoorumin keskeisin tehtävä on ennakoivasti seurata toimintaympäristöä ja varmistaa turvallisuuden sekä varautumisen tiedolla johtaminen.

Varautumissuunnittelija osallistuu Varsinais-Suomen kuntien varautumistoimijoiden kumppanuusverkoston tapaamisiin, jossa tavoitteena on Varsinais-Suomen kuntien varautuminen yhtenäisin periaattein.

2.12 Kuntakonsernin valmiussuunnitelmien yhteensovittaminen

Toimialakohtaisessa valmiussuunnittelussa keskeisessä roolissa on tunnistaa keskinäisriippuvuuden ja yhteensovittaa toimialojen suunnitelmat siten, että häiriötilanteissa tuotettavat tukipalvelut toimialalta toiselle tuotetaan yhteisymmärryksessä.

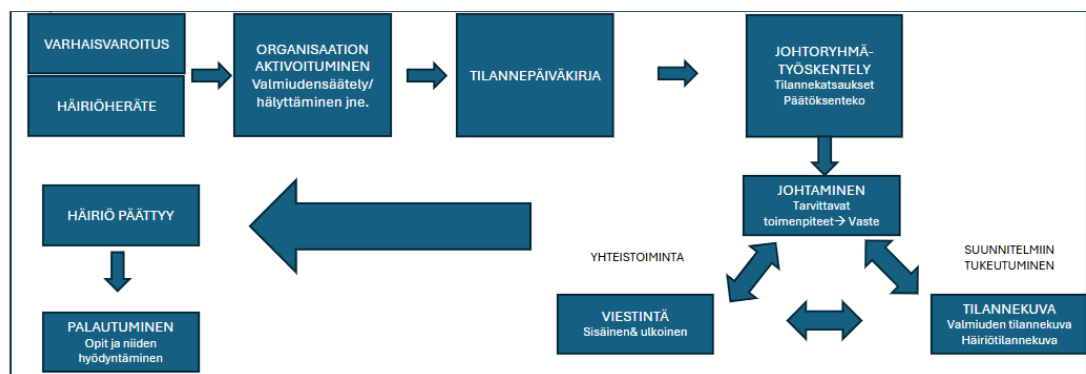
Sauvon kunnan häiriötilannejohtoryhmä yhteensovittaa toimialojen välisiä valmiussuunnitelmia siten, että kriittisten palveluiden jatkuvuus on varmistettu kaikissa turvallisuustilanteissa.

3 OPERATIIVINEN VALMIUSSUUNNITELMA, HÄIRIÖTILANTEEN HALLINTA

Valmiussuunnitelman yleisen osan operatiivinen osuus on kuvattuna tarkemmin erillisessä häiriötilanteen hallinnan valmiussuunnitelmassa. Valmiussuunnitelman yleisessä osassa häiriötilanteen hallinnan osuutta on kuvattu yleisellä tasolla. Kunnan häiriötilanteen hallinnan suunnitelmaosuus toimii ohjaavana asiakirjana toimialakohtaisessa valmiussuunnittelussa, samalla tavalla kuin kunnan kriisiviestintäsuunnitelma toimii toimialakohtaisessa kriisiviestinnän suunnittelussa ja kunnan valmiussuunnitelman yleinen osa toimii toimialakohtaisessa valmiussuunnittelussa ohjaavana dokumenttina.

3.1 Häiriötilanteen hallinnan tehtävät ja tavoitteet

Häiriötilanteen hallinnan vaiheella pyritään varautumisella saavutettua vastetta hyödyntämään häiriön vaikutusten minimoiseksi tai torjumiseksi. Häiriötilanteen hallinta lähtee herätteestä, jolla häiriötilannejohtoryhmä saa tiedon käynnissä olevasta häiriötilanteesta tai sen uhkasta.

Kuva 7. Häiriötilanteen hallinnan prosessi

Valmiussuunnitteluvaiheessa on tärkeää huomioida häiriötilanneviestintä häiriötilannetta johtavassa johtoryhmässä. Tieto varhaisvaroituksesta tai häiriöherätteestä annetaan ensisijaisesti valmiusviestijärjestelmän kautta. Samalla alustalla voidaan käydä myös häiriötilanteeseen liittyvä viestintä, esimerkiksi tilannekatsausten ajankohdan ilmoittaminen, tai valmiudentason muutoksista ilmoittaminen.

Häiriötilanteen hallinnalla pyritään luomaan oikein mitoitettu vaste torjumaan tai lieventämään uhkan haittoja. Häiriötilanteen jälkeen toimijoilta kerätään palaute, jonka perusteella varautumista kehitetään eteenpäin.

3.2 Uhka-arvioiden keskeiset tulokset

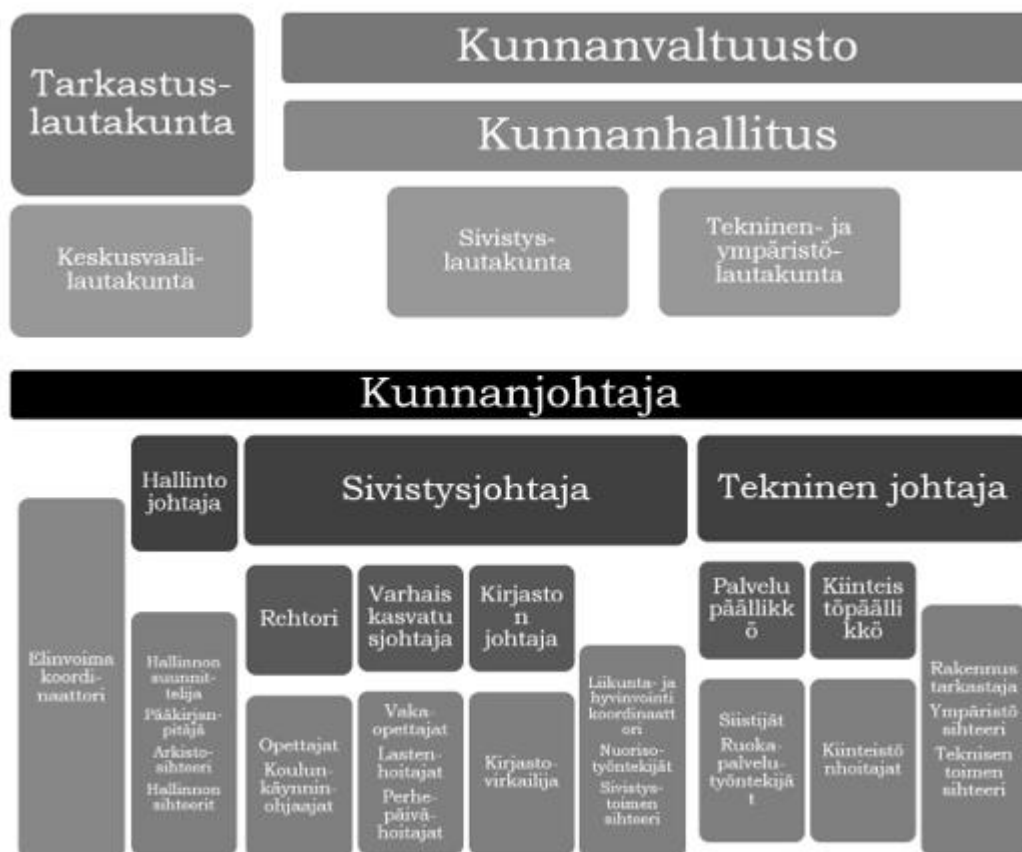
Turun seudun itäisten kuntien paikallisen tason riskiarvio on laadittu vuosien 2024-2025 aikana. Paikallisen tason riskiarvio perustui vuonna 2023 valmistuneeseen alueellisen Varsinais-Suomen riskiarvioon.

Riskiarviossa uhkaskenaarioita tarkasteltiin todennäköisyyden, vaikutusten ja heijastevaikutusten perusteella. Riskianalyysin perusteella sotilaallisen voimankäytön uhka nousi suurimmaksi uhkaskenaarioksi. On tärkeää kuitenkin ymmärtää, että sotilaallisen voimankäytön uhka ei ole todennäköisin skenaario, mutta sen heijastevaikutukset ovat hyvin laajoja, joka osaltaan selittää kyseisen skenaarion korkeaa sijoitusta riskianalyysissä. Riskianalyysin perusteella voidaan päätellä, että varautumisen painopisteen vieminen sotilaallisen voimankäytön heijastevaikutuksiin auttaa varautumaan samalla myös sotilaallisen voimankäytön skenaarioon.

3.3 Johtamisjärjestelmä normaalioloissa

Kunnanjohtaja toimii kunnanhallituksen esittelijänä sekä johtaa sen alaisena kaupungin konsernihallintoa, taloudenhoitoa ja muuta toimintaa.

Sauvon kunnalla on oma häiriötilannejohtoryhmä, joka toimii Sauvon kunnan häiriötilanteen hallinnan operatiivisena toimijana täydennettynä tilanteen vaati- milla asiantuntijoilla. Häiriötilannejohtoryhmä hallitsee normaali- ja poikkeusolojen häiriötilanteita Sauvon kunnan hallintosäännön 30-32 § mukaisten toimivaltuuksien nojalla.

Kuva 8. Sauvon kunnan organisaatio.

Toimialojen häiriötilanteen hallinta menee toimialakohtaisen johtoryhmätyöskentelyn kautta. Häiriötilanteen hallinnan kokoonpanossa tulee olla mietittynä roolit, sekä varahenkilöt kriittisiin rooleihin. Varautumisen harjoituksissa kriittiset henkilöt ja varahenkilöt harjoittelevat häiriötilanteen hallintaa roolituksensa mukaisesti.

Johtamisjärjestelyissä huomioidaan tilanteen pitkittymisen mahdollisuus, jonka vuoksi jo hälyttämisvaiheessa tieto häiriötilanteesta menee myös kriittisen henkilön sijaiselle. Nämä henkilöt tekevät päätökset työnjaosta aina tapauskohtaisesti siten, ettei johtamisjärjestelyt vaarannu missään vaiheessa häiriötilanteen hallintaa.

3.4 Kuntakonsernin johdon ja avainhenkilöstön hälyttämisen ja informointijärjestelyt

Sauvon kunnalla on käytössä organisaation sisäisten häiriötilanteiden havainnointiin toimintamalli, jonka perusteella häiriötilanteista ilmoitetaan joko omalle esihenkilölle tai varautumissuunnittelijalle. Varautumissuunnittelija välittää kaikki hänelle ilmoitetut häiriötilanteet häiriötilanteen johtoryhmälle tiedoksi. Johtoryhmä tekee päätöksen häiriötilanteelle muodostettavasta vastueesta ja toimenpiteistä.

Sauvon kunnalla on häiriötilanteen hallintaan käytössä valmiusviestijärjestelmä, jonka avulla voidaan antaa varhaisvaroitus, häiriöheräte, tai suorittaa

tehtävien jakaminen ja muu häiriötilanneviestintä. Valmiusviestijärjestelmän ja VIRVE-päätelaitteiden käytöstä häiriötilanteen aikana vastaa varautumissuunnittelija tai hänen sijaisensa.

Häiriötilanteen johtoryhmän muodostaa tilanneymmärrystä häiriötilanteesta koko häiriötilanteen hallinnan vaiheen aikana. Tilanneymmärrystä varten pidetään säännöllisiä tilannekatsauksia, joissa toimialojen tilannekuva tuodaan koko johtoryhmän tietoon. Tilannekatsaukseen voidaan tarvittaessa pyytää myös johtovastuussa olevan viranomaisen tilannekuva tukemaan kunnan omaa tilannekuvaa ja toisin päin.

Toimialat suunnittelevat valmiussuunnittelussa omat sisäiset häiriötilanteen hallinnan aikaiset viestintämenettelynsä siten, että kriittiset avainhenkilöt ja heidän sijaisensa saadaan aktivoitua häiriötilanteen hallintaan toimialan sisällä. Toimialat raportoivat toimialakohtaisen tilannekuvan rakenteellisesti tilannekatsauksen mallipohjan avulla. Toimialajohtajan tai hänen sijaisensa on muodostettava tuorein tilannekuva aina ennen häiriötilannejohtoryhmän tilannekatsausta, jotta häiriötilanteen johtoryhmälle saadaan käyttöön uusin tilannekuva tukipyyntötarpeineen.

Varsinais-Suomen hyvinvointialueen pelastustoimen tilannekeskus välittää tiedon tekstiviestinä Varsinais-Suomen kuntien alueella olevista suurista pelastustehtävistä niihin yhteystietoihin, jotka heille on aiemmin annettu. Tätä toimintamallia on kuitenkin tarpeen kehittää kokonaisvaltaisemmaksi ja etupainoisemmaksi seuraavien vuosien aikana, jotta voidaan varmistaa tiedonkulku jo varhaisvaroitusvaiheessa ja että tietoa tulisi muistakin kuin pelastustoimen tehtävistä. Tavoitteena on myös tukea viranomaisten työtä tuottamalla tietoa kunnan häiriötilanteista ja tilannekuvasta. Toimintamallin kehittämistä Sauvon kunnan osalta vastaa varautumissuunnittelija.

3.5 Luottamushenkilöelinten informointi

Häiriötilannejohtoryhmä ylläpitää valtuuston ja hallituksen häiriötilannekuvaa säännöllisin välein valtuuston ja hallituksen puheenjohtajien tai heidän määrittelemien sijaistensa kautta kerran vuorokaudessa tai tilanteen muuttuessa merkittävästi. Ensisijaisena viestivälineenä toimii sähköposti, varajärjestelynä tilannekuvan välittämisessä voidaan harkita puhelinsoittoa tai kirjallista raporttia fyysisesti toimitettuna.

Tilannekuvan välittämisessä ja luottamushenkilöitä informoidessa tulee ottaa tietosisältö siten, ettei häiriötilanteen hallinnalle tai toimivaltaisen viranomaisen työlle aiheuteta haittaa. Tämä vaatii salassapitosäännösten ja varautumisen ymmärrystä tiedon välittäjältä, kuin myös vastaanottajalta.

3.6 Tehostetun seurannan ja tehostetun valmiuden käynnistäminen

Kunnan valmiudentasosta päättää aina kunnanjohtaja tukenaan häiriötilanteen hallintaan tarkoitettu johtoryhmä. Tehostetun seurannan vaihe voidaan

käynnistää jo varhaisvaroituksen jälkeen siten, että kyseinen uhka otetaan seurantaan ja siitä välitetään tietoa häiriötilanteen johtoryhmälle. Mikäli varhaisvaroituksen perusteella tai häiriöherätteen perusteella todetaan häiriötilanteen hallintaan riittävän normaaliolojen päivittäisrakenteet, ei tehostettua valmiutta ole tarpeen aktivoida. Tehostetun seurannan aikana kuitenkin varaudutaan tehostetun valmiuden toimenpiteisiin esimerkiksi tukeutumalla tilaturvallisuuksuunnitelmaan tai häiriötilanteen hallinnan suunnitelmaan.

Tehostettu valmius käynnistetään siinä vaiheessa, kun häiriötilanne uhkaa kunnan kriittisiä ydintoimintoja ja niiden turvaamiseksi on tarpeen suorittaa resurssien siirtelyä. Säädeltävä resurssi voi olla kiinteistöjä, materiaaleja tai henkiöstöä. Tehostetussa valmiudessa varaudutaan myös etukäteen täysvalmiuden tason toimenpiteisiin esimerkiksi tukeutumalla tilaturvallisuuksuunnitelmaan tai häiriötilanteen hallinnan suunnitelmaan.

3.7 Johtamispaikat

Häiriötilannejohtoryhmä kokoontuu ensisijaisesti normaaliolojen häiriötilanteissa päivittäiskäyttöön suunnitelluissa kokouksiloissa tai sähköisessä ympäristössä (esim. Teams) yhteyksien toimiessa.

Häiriötilannejohtoryhmällä on käytössään suojatila, jota käytetään ensisijaisesti täysvalmiuden aikana. Suojatilan vaatimukset, hallinta ja käyttö ovat kuvattu tarkemmin tilaturvallisuuksuunnitelmassa. Jo tehostetun valmiuden aikana suoritetaan niitä toimenpiteitä, jotka varmistavat suojatilan käyttökunnon täysvalmiuteen siirtyessä. Häiriötilannejohtoryhmä harjoittelee myös suojatilassa työskentelyä säännöllisesti.

3.8 Johtaminen ja tilannetietoisuus

Johtamiseen vaadittavaa tilannetietoisuutta muodostuu tilannekuvan ja tilanneymmärryksen avulla. Kokonaisvaltainen tilannekuva tarkoittaa usean eri toimijan muodostamaa yhteistä tilannekuvaa yksittäisestä häiriöstä, onnettomuudesta tai uhkasta. Sauvon kunnan sisäinen häiriötilannekuva muodostuu häiriötilannejohtoryhmän tilannekatsauksissa toimialojen tilannekuvien perusteella. Tähän tilannekuvaan voidaan lisäksi liittää muiden toimijoiden, esimerkiksi hyvinvointialueen, tai sähköyhtiön tuottamaa tilannekuvaa. Toisaalta taas kunnan tilannekuvaa voidaan hyödyntää muiden toimijoiden tilannekuvassa. Esimerkiksi kyberhyökkäyksissä yksittäiseen kuntaan kohdistuva hyökkäys voi olla osa laajempaa kyberhyökkäystä. Muille toimijoille välitettävä tilannekuva voi olla rakenteeltaan erilainen kuin omaan käyttöön muodostettu häiriötilannekuva.

Kunnan häiriötilannejohtaminen perustuu etukäteen laadittuihin valmiussuunnitelmiin ja tilannekuvan avulla saavutettuun tilannetietoisuuteen. Lisäksi kriittinen osa johtamisesta on myös viestintä, jonka avulla saadaan johtamisessa muodostettua vastetta vietyä eteenpäin. Tilanneymmärrys auttaa myös ajattelemaan ennakoivasti ja viemään päätöksentekoa seuraavaan vaiheeseen.

Tilanneymmärryksen muodostamista on harjoitettava myös sähköttömässä ympäristössä, jossa tilannekuvaa ei saada yhteyksien kautta muodostettua, eikä tilannepäiväkirjaa saada samanaikaisesti kaikille jaettavaksi.

3.9 Viestinnän ja tiedottamisen peruslinjaukset

Kriisiviestinnän tavoitteena on:

- varmistaa ihmisten turvallisuus,
- turvata organisaation toimintaedellytykset,
- tiedottaa palveluiden muutoksista ja järjestelyistä,
- varmistaa oikean tiedon välittyminen ja väärän tiedon leviämisen väheneminen,
- ennakoida mahdolliset kriisit ja valmistautua niihin hyvissä ajoin.

Häiriötilanteiden viestintävastuu on aina toimivaltaisella viranomaisella. Kunta tukee viranomaista viestinnässä jakamalla viranomaisen häiriötilanneviestintää, lisäksi kunta viestii häiriötilanteen vaikutuksista omaan toimintaan.

Häiriötilanteen hallinnan aikainen viestintä on kriittinen osa häiriötilanteen hallintaa. Viestintää tehdään organisaation sisäisesti ja ulkoisesti. Häiriötilanneviestinnän tulee olla ennalta määriteltyä ja häiriötilanteessa sen tulee pohjautua olemassa oleviin kriisiviestintäohjeisiin.

Häiriötilanneviestintä on kaksisuuntaista. Varhaisvaroitus sekä häiriöheräte vaativat ennalta määritellyt viestinnän menettelytavat. Tieto häiriöstä saavuttaa organisaation häiriötilannejohdon viestinnän keinoin ja hyvin nopeasti häiriötilannejohto tarvitsee viestinnän keinoja tiedon jakamiseen, resurssien hälyttämiseen, sekä tiedottamiseen.

Sauvon kunnan kriisiviestintäohjeessa on määriteltynä sisäisen ja ulkoisen viestinnän periaatteet, sekä yhteistyötahot häiriötilanteessa. Toimialakohtainen kriisiviestintä tulee suunnitella kunnan kriisiviestintäohjeiden periaatteiden mukaisesti.

3.10 Vastuut ja tehtävät häiriötilanteen hallinnassa

Häiriötilannejohdon minimikokoonpano koostuu kunnanjohtajasta, toimialajohtajasta, kirjurista, viestinnästä ja häiriötilanneoperaattorista. Lisäksi häiriötilannejohtoryhmän kokoonpanoa voidaan laajentaa tilannekohtaisesti, tai etukäteen sopimalla.

HÄIRIÖTILANTEEN ROOLI	VASTUUHENKILÖ	TEHTÄVÄ
Kunnan häiriötilanteen johtaja	Kunnanjohtaja, sijaisena hallintojohtaja	Johtaa kunnan häiriötilanteen hallinnan prosessia
Toimialakohtainen edustus	Toimialajohtaja, sijaisena toimialajohtajan nimeämä henkilö	Edustaa omaa toimialaansa häiriötilanteen hallinnan johdossa, muodostaa tilan-

		netietoisuuden omalta toimialaltaan ja raportoi sen tilannekatsauksissa
Kirjuri	Johdon sihteeri tai vastaava	Ensisijainen tilanapäiväkirjan kirjaaja
Viestintä	Viestinnän nimeämä henkilö	Vastaa sisäisestä viestinnästä, sekä kansalaisviestinnästä. Toimii median yhteyshenkilönä.
Häiriötilanneoperaattori	Turun seudun itäisten kuntien varautumissuunnittelija, sijaisena kunnan varautumisen yhteyshenkilö	Vastaa häiriötilannejohdon aktivoimisesta sekä viranomaisviestinnästä. Tuottaa turvallisuusluokittelun viestinnän palvelut johtoryhmälle

Toimialakohtaisessa valmiussuunnittelussa tulee suunnitella myös toimialan sisäinen häiriötilanteen hallinnan rakenne siten, että se kykenee johtamaan toimialaa häiriötilanteen aikana. Häiriötilanteessa on todennäköistä, että kyseisen toimialan johtaja voi olla sidottuna kunnan häiriötilannejohdon rakenteisiin, eikä näin ollen välttämättä ole toimialan sisäiseen johtamiseen käytettävissä. Toimialan häiriötilannejohdon suunnittelu vaatii kriittisten henkilöiden ja heidän varahenkilöiden tunnistamista, roolitusta ja kouluttamista.

3.11 Pelastuslaitoksen tuki häiriötilanteen hallinnassa

Pelastuslain 50 §:n mukaan pelastusviranomaisen voi antaa toimialaansa soveltuvaa virka-apua kunnan laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi. Virkaavun tarpeen määrittää kunnan häiriötilannejohtoryhmä tilanneymmärryksen perusteella ja virkaavun pelastuslaitokselle välittää kirjallisena varautumissuunnittelija tai hänen sijaisensa.

3.12 Pelastustoiminta, väestön suojaaminen ja yhteistyö pelastuslaitoksen kanssa

Pelastuslain 46 ja 47 §:n mukaan Sauvon kunta on velvollinen pelastustoimen johdolla osallistumaan pelastustoiminnan suunnitteluun. Suunnitteluelvoite koskee niitä kunnan toimijoita, jotka ovat velvoitettuja antamaan pelastustoimelle virka- tai asiantuntija-apua, tai joiden asiantuntemusta muutoin tarvitaan pelastustoiminnassa tai siihen varautumisessa. Pelastuslaki myös velvoittaa kuntaa toimimaan onnettomuus- ja vaaratilanteissa niin, että pelastustoimintaa voidaan toteuttaa tehokkaasti.

Pelastuslain 64 §:n mukaan pelastustoimen viranomaisen on varauduttava toimialaansa kuuluvien väestönsuojelutehtävien hoitamiseen riittävin suunnitelmin ja valmisteluin. Kunnan viranomaisen, laitoksen ja liikelaitoksen vastuulla ovat väestönsuojelutehtävät ja niihin varautuminen kuuluvat kunnan palveluksessa olevan viran- tai toimenhaltijan virkavelvollisuuksiin ja työsopimussuhteessa olevan henkilön tehtäviin. Väestönsuojeluelvollisuus koskee

myös näiden tehtävien suorittamista varten tarpeelliseen koulutukseen osallistumista. Kunta on velvollinen huolehtimaan väestönsuojeluvelvollisuuksiin tarvitsemansa henkilöstön varaamisesta ja kouluttamisesta.

Väestön evakuoinnit ovat osa pelastustoimintaa ja näin ollen osa pelastustoimintaa. Evakuoinnit voivat pienimmillään tarkoittaa yksittäisen asunnon asukkaiden evakuoimista ja laajimmillaan laaja-alaisia väestönsiirtoja toisesta maakunnasta tai maasta. Väestön evakuointeihin liittyvästä suunnittelusta vastaa Varsinais-Suomen Turvallisuusfoorumi ja sen alainen ennakoitityöryhmä, jonka kautta laaditaan Varsinais-Suomen maakunnan toimijoille evakuointisuunnittelun perusteet.

Sauvon kunta varautuu niin normaali- kuin myös poikkeusolojen evakuointitilanteisiin laatimalla suunnitelmat erillisenä evakuointisuunnitelmakokonaisuutena.

3.13 Toiminnan yhteensovittaminen

Varautumisen yhteensovittaminen on suomalaisessa kokonaisturvallisuuden mallissa elintärkeää, jotta voidaan varmistua yhtenäisistä häiriötilanteen hallinnan keinoista etupainotteisesti. Varautumisen yhteensovittaminen on yhteisiä suunnitelmarunkoja, materiaalista varautumista, yhteistoiminnasta sopimista ja tiedonvälittämisen keinoista sopimista.

3.13.1 Yhteensovittaminen ja yhteydenpito viranomaisten kanssa

Yhteensovittamista tulee tehdä säännöllisesti etenkin hyvinvointialueen kanssa, jolla on merkittävä rooli myös kuntien häiriötilanteen hallinnassa. Kunnan organisaatiotason valmiussuunnitelmat ja paikallisen tason riskiarvio välitetään Varsinais-Suomen hyvinvointialueen pelastustoimen siviilivalmiuden yksikölle, lisäksi säännöllistä yhteyttä pidetään yllä Varsinais-Suomen hyvinvointialueen pelastustoimen ja turvallisuus- ja riskienhallintayksikön kanssa. Varautumisen päivittäistä yhteensovittamisesta Varsinais-Suomen hyvinvointialueen toimijoiden kanssa vastaa varautumissuunnittelija, lisäksi kunnanjohtaja tai hänen sijaisensa edustaa Sauvon kuntaa maakunnan turvallisuusfoorumeissa. Hyvinvointialueen kanssa varautumista tulee pyrkiä kehittämään siten, että voidaan luoda toimivat varhaisvaroitus- ja tilannekuvakeinot etukäteen. Kehittämisestä vastaa varautumissuunnittelija.

3.13.2 Yhteensovittaminen ja yhteydenpito muiden kuntien kanssa

Turun seudun itäiset kunnat (Kaarina, Lieto, Paimio & Sauvo) tekevät varautumista yhtenäisin periaattein, perustuen yhtenäiseen paikallisen tason riskiarviointiin ja yhtenäisellä aikataululla. Yhtenäisen varautumistyön ansiosta häiriötilanteissa tukea voidaan antaa liittyen tilannekuvaan, viestintään, henkilöstöön tai materiaaliseen resurssiin liittyen yli kuntarajojen. Yhteneväisin periaattein

valmisteltu varautuminen tukee häiriötilanteissa kuntia ja luo vahvempaa vastetta. Varautumista Turun seudun itäisissä kunnissa koordinoi ja yhteensovittaa kuntien yhteinen varautumissuunnittelija. Turun seudun itäisillä kunnilla on nimettynä varautumisen yhteyshenkilöt, jotka tukevat varautumissuunnittelijan työtä kunnassa ja osallistuvat tarvittaessa varautumissuunnittelijan sijaisena häiriötilanneoperaattorin tehtäviin häiriötilannejohtoryhmässä.

Turun seudun itäiset kunnat vaihtavat säännöllisesti valmiuden tilannekuvaa ja painottavat varautumisen painopistettä mahdollisten esille nousevien ilmiöiden johdosta. Mahdollisista häiriötilanteista jaetaan yhteistä tilannekuvaa edellä mainittujen kuntien kesken. Tarvittaessa Turun seudun itäinen kunta voi esittää tukipyynnön toiselle Turun seudun itäiselle kunnalle häiriötilanteen hallinnan aikana.

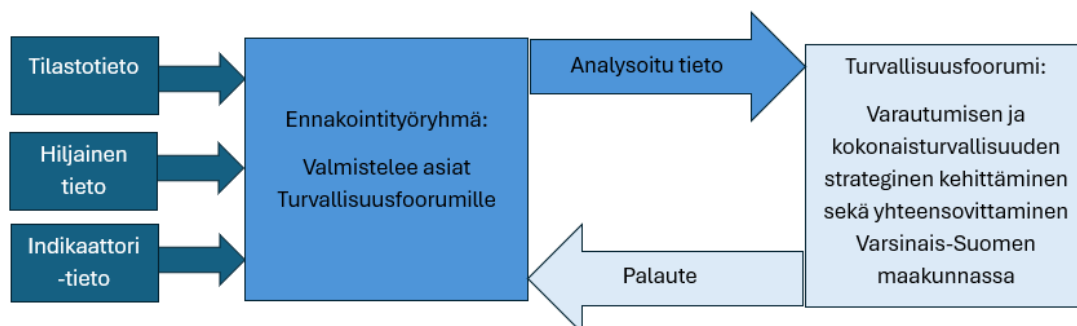
Varsinais-Suomen maakunnan alueellisissa varautumisen tilaisuuksissa Sauvon kuntaa edustaa ensisijaisesti varautumissuunnittelija, pl. Varsinais-Suomen turvallisuusfoorumi.

3.13.3 Yhteensovittaminen ja yhteydenpito muiden alueellisten toimijoiden kanssa

Lounais-Suomen aluehallintovirasto koordinoi Varsinais-Suomen ja Satakunnan kuntien varautumista. Aluehallintoviraston kokoama ja koordinoima Lounais-Suomen alueellinen valmiustoimikunta kokoaa Lounais-Suomen huoltovarmuuskriittiset organisaatiot yhteen ja luo kanavan yhteiselle varautumistyölle. Alueellinen valmiustoimikunta käsittelee laaja-alaisesti yhteiskunnan varautumiseen ja valmiussuunnitteluun liittyviä asioita yhteiskunnan turvallisuusstrategian pohjalta. Sauvon kunnalla on edustus Lounais-Suomen alueellisessa valmiustoimikunnassa.

Varsinais-Suomen Turvallisuusfoorumi luo kehyksen Varsinais-Suomen alueen turvallisuuden kehittämiseksi sekä alueellisen varautumisen yhteistyölle. Turvallisuusfoorumin puheenjohtajana toimii hyvinvointialuejohtaja ja Varsinais-Suomen hyvinvointialueen pelastustoimi vastaa verkoston koordinoimista ja pääsihteerin tehtävistä. Turvallisuusfoorumin keskeisin tehtävä on ennakkoivasti seurata toimintaympäristöä ja turvallisuuden sekä varautumisen tiedolla johtaminen.

Asioita Turvallisuusfoorumille valmistelee sen alaisuudessa toimiva ennakointiryhmä, jonka puheenjohtajana toimii pelastuslaitoksen riskienhallinnan palvelualueen päällikkö ja sihteerinä valmiuspäällikkö.

Kuva 9. Varsinais-Suomen Turvallisuusfoorumin ja ennakointiryhmän tehtäväjako

Sauvon kunnalla on edustus Turvallisuusfoorumissa, sekä sen alaisessa ennakointiryhmässä.

3.13.4 Yhteensovittaminen ja yhteydenpito Puolustusvoimien kanssa

Sauvon kunta kuuluu Lounais-Suomen aluetoimiston alueelle. Edellä mainitussa ennakointiryhmässä on edustus myös muilta viranomaisilta, mukaan lukien Puolustusvoimilta. Ennakointiryhmässä kunnat, viranomaiset, 3. sektori, sekä muut huoltovarmuuskriittiset toimijat vaihtavat varautumisen tilannekuvaa säännöllisesti.

Kunta tunnistaa varautumistyössään kriittiset henkilöt, joille tulee suorittaa henkilövaraus organisaation käyttöön kaikissa turvallisuustilanteissa. Käytännössä tämä tunnistustyö tapahtuu toimialakohtaisessa valmiussuunnittelussa, jonka jälkeen päivitetty listaukset toimitetaan Lounais-Suomen aluetoimistolle.

Kiinteistöjen osalta toimialat tunnistavat omalle toiminnalleen kriittiset kiinteistöt, joiden kuntakohtainen listaus toimitetaan Varsinais-Suomen hyvinvointialueen pelastustoimen siviilivalmiuden yksikölle, jonka kautta Varsinais-Suomen kuntien kiinteistöjen varauslistat toimitetaan Lounais-Suomen aluetoimistolle koostetusti.

3.13.5 Yhteydenpito ja yhteensovittaminen järjestöjen ja kirkon kanssa

Sauvon kunta kuuluu Evankelis-Luterilaisen kirkon Turun arkkihiippakunnan alueelle ja tämän alueen sisällä Paimion seurakuntaan. Varautumisessa kuntien ja Evankelis-Luterilaisen kirkon välillä yhteistyötä tehdään Lounais-Suomen alueellisessa valmiustoimikunnassa, jossa kunnalla on edustus. Yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa on tunnistettu hengellisten yhteisöjen rooli suomalaisessa kokonaisturvallisuuden mallissa henkisen kriisinkestävyiden ja kansalaisyhteiskunnan vahvistamisen sekä eriarvoisuuden ehkäisemisen osilta.

Turun arkkihiippakunta ylläpitää ja jakaa varautumisen tilannekuvaa Lounais-Suomen alueellisen valmiustoimikunnan kautta. Varautumisen harjoituksissa on havaittu seurakunnan merkittävä rooli kuntia tukevassa häiriötilanteen hallinnassa esimerkiksi kiinteistöjen, sekä henkilöstöresurssin osalta. Kirkolla on omaa henkisen huollon (HeHu) toimintaa, joka toimii maakunnan alueella.

HeHu-ryhmä aktivoidaan onnettomuustilanteissa paikalla toimivaltaisen viranomaisen kutsumana.

3. sektori eli vapaaehtoisjärjestöt ovat myös mukana Lounais-Suomen ja Varsinais-Suomen alueellisissa varautumisen yhteistyöfoorumeissa. Järjestöillä on merkittävä rooli onnettomuuksiin ja häiriötilanteisiin varautumisessa. Järjestöt tuottavat palveluja, koordinoivat vapaaehtoisten osallistumista kuntia tukevaan toimintaan ja ylläpitävät esimerkiksi valmiustoimintaan liittyvää erityisosaamista. Järjestöt kanavoivat, johtavat ja koordinoivat myös järjestöihin kuuluvien kansalaisten auttamishalua erilaisiin auttamistehtäviin. Suomen Punaisen Ristin asemasta ja tehtävistä on säädetty Suomessa lailla (laki Suomen Punaisesta Rististä 2000/238 ja asetus 2017/827). Suomen Punaisella Ristillä on valtakunnalliset yhteistyömuistiot Sisäministeriön hallinnonalan kanssa, jossa on sovittu varautumisesta ja vapaaehtoistoiminnan koordinaatiosta.

Yhteiskunnan turvallisuusstrategian mukaan vapaaehtoistoimintaa edistämällä parannetaan yhteiskunnan kriisinsietokykyä ja tuetaan varautumista. Tarjoamalla monimuotoisia, kaikille avoimia toimintamahdollisuuksia vahvistetaan kansalaisten toimijuutta yhteiskunnassa ja varautumisessa sekä varmistetaan elintärkeiden toimintojen kannalta tärkeiden vapaaehtoisresurssien elinvoimaisuus. Vapaaehtoistoiminnalla tuetaan kriisien ennaltaehkäisyä sekä kriisien aikaista ja palautumisvaiheen toimintaa. Kuntien tiivis yhteistyö vapaaehtoisjärjestöjen kanssa vahvistaa alueellisten ja paikallisten vapaaehtoisresurssien riittävyyttä.

Kunnan toimialat tunnistavat omassa valmiussuunnittelussaan niitä tarpeita, joita häiriötilanteen hallinnassa voidaan ajatella pyydettäväksi seurakunnilta, tai vapaaehtoisjärjestöiltä. Toimialojen tunnistetuista resurssitarpeista voi kunta laatia yhteistyösopimuksia häiriötilanteiden varalle kunnan varautumissuunnittelijan koordinoimana.

Päätöksen lisäresurssien pyytämisestä häiriötilanteessa tekee aina toimivaltainen viranomainen, jonka vuoksi toimivat yhteistyömenetelmät hyvinvointialueen ja muiden viranomaisten suuntaan on tärkeää. Kunnan johdettavassa häiriötilanteessa, esimerkiksi vedenjakeluhäiriössä voi kunnan häiriötilannejohto esittää tukipyynnön Suomen Punaisen Ristin Varsinais-Suomen piiriin valmiuspäällikölle, jonka kautta tapahtuu kaikki Vapaaehtoisen pelastuspalvelun (VaPePa) koordinaatio.

4 VARAUTUMINEN POIKKEUSOLOIHIN

Poikkeusolot ovat valmiuslaissa määritelty yhteiskunnan tila, jossa on niin paljon tai niin vakavia häiriöitä tai uhkia, että on tarpeen mahdollistaa viranomaisten tavanomaisesta poikkeava toimivaltuuksien käyttö. Poikkeusolojen vallitsemisen toteaa valtioneuvosto yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa. Viranomaisten poikkeavista toimivaltuuksista poikkeusoloissa säädetään valmiuslaissa ja näiden säännösten soveltamisen aloittamisesta

säädetään valtioneuvoston asetuksella (nk. käyttöönottoasetus). Normaaliolojen lainsäädännön soveltaminen ei lakkaa valmiuslainsäädännön lisätoimivaltuuksien käyttöönoton myötä. Valmiuslain tarkoituksena on poikkeusoloissa suojata väestöä ja turvata sen toimeentulo ja maan talouselämä, ylläpitää oikeusjärjestystä, perusoikeuksia, ja ihmisoikeuksia sekä turvata valtakunnan alueellinen koskemattomuus ja itsenäisyys. Valmiuslain 3 § määrittelee poikkeusoloiksi sellaiset tilanteet jossa:

- Suomeen kohdistuu aseellinen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettavan hyökkäyksen uhka;
- Suomeen kohdistuu aseellisen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettavan hyökkäyksen uhka, jonka vaikutusten torjuminen vaatii valmiuslain lisätoimivaltuuksien käyttöönottoa;
- Väestön toimentuloon tai maan talouselämän perusteisiin kohdistuu erityisen vakava tapahtuma tai uhka, jonka seurauksena yhteiskunnan toimivuudelle välttämättömät toiminnot olennaisesti vaarantuvat;
- on tapahtunut erityisen vakava suuronnettomuus;
- on todettu erityisen vakavaa suuronnettomuutta vastaava hyvin laajalle levinnyt vaarallinen tartuntatauti.

Valmiuslain 12 §:n mukainen varautumisvelvollisuus edellyttää, että kunta on varautunut tehtäviensä mahdollisimman hyvään hoitamiseen myös poikkeusoloissa. Kunnan on tehtäviensä hoitamisen lisäksi huomioitava varautumisessaan myös valmiuslain mukaiset tehtävät, jotka voivat tulla kunnan vastuulle poikkeusoloissa.

Kunnan toimialakohtaisessa valmiussuunnittelussa huomioidaan valmiuslain lisätoimivaltuuksien vaikutukset toimialoihin, jonka kautta tunnistetaan myös poikkeusolojen suunnittelun tarve. Lisätoimivaltuuksien lisäksi toimialojen tulee huomioida omassa valmiussuunnittelussaan riittävä henkilöstö kriittisiin toimintoihin, toimitilojen varaus kriittisille toiminnoille ja kaluston varaus kriittisen toiminnan tarpeisiin.

4.1 Poikkeusolojen vaikutuksen kunnan toimintaan ja toimintaedellytyksiin

Poikkeusolojen ja valmiuslain lisätoimivaltuuksien käyttöönotolla voi olla vaihtelevia vaikutuksia kunnan toimintaan ja toimintaedellytyksiin. Velvoitteita lisäävästi esimerkiksi säännöstelyn toimeenpanon ja valvontatehtävän kautta, supistavasti esimerkiksi opetuksen keskeytymisellä. Lisäksi valmiuslain lisätoimivaltuuksilla voidaan säädellä kunnan hallinnon järjestämistä, tai toimintaympäristö- ja edellytyksiä muutoin, esimerkiksi palkkasäännöstelyllä. Poikkeusolojen vuoksi Suomessa voidaan ottaa käyttöön puolustustilalaki, jolla saattaa olla vaikutuksia kunnan toimintaan.

4.2 Kunnan hallinto poikkeusoloissa

Valmiuslain 108 § toteaa seuraavaa: *Sen estämättä, mitä kuntalain (365/1995) 54 §:n 4 momentissa säädetään, valtuusto voidaan poikkeusoloissa kutsua koolle välittömästi. Valtuusto on päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet valtuutetuista on läsnä.*

Jos valtuustoa ei saada koolle päätösvaltaisena ja painavat syyt edellyttävät välitöntä päätöksentekoa, kunnanhallituksella on oikeus päättää niistä asioista, jotka koskevat kunnan hallinnon järjestämistä, johto- ja hallintosääntöä, toimivallan siirtämistä, talousarviota ja veroja sekä muista valtuuston päätettäväksi säädetyistä asioista.

Kunnanhallituksen on mahdollisimman pian saatettava 2 momentissa tarkoitettut päätökset valtuuston päätettäväksi. Kunnanhallituksen päätös on voimassa, kunnes valtuusto on päättänyt asiasta.

Sauvon kunnan luottamuselimen yhteyshenkilönä toimii kunnanvaltuuston- ja hallituksen puheenjohtajat, joiden kautta häiriötilannekuvaa välitetään eteenpäin valtuustolle ja hallitukselle. Täysvalmiuden aikana valtuustossa ja hallituksessa pyritään saavuttamaan kyvykkyys nopeaan päätöksentekoon. Poikkeusoloissa luottamuselin voidaan kutsua koolle kokouskutsuaikaa noudattamatta, mikäli kokoontumiselle on selkeä poikkeusolojen häiriötilanteen hallintaan liittyvä syy.

Poikkeusoloissa kunnanjohtaja tai hänen sijaisensa voi käyttää normaaliolojen hallintosäännön määrittelemästä toimivallasta poiketen päätösvaltaa peruspalvelujen turvaamiseksi ja häiriötilanteen normalisoimiseksi, milloin asia koskee toimenpiteiden yhteensovittamista eri toimialueiden välillä, taloudellisten resurssien tai henkilöstöresurssien suuntaamista, tiedottamista tai muuta häiriötilanteen hoitamiseksi välttämätöntä päätöstä. Tämän erityistoimivallan käyttöön ottamisesta päättää kunnanhallitus tai kiireellisessä pakottavassa tapauksessa kunnanjohtaja tai hänen sijaisensa. Erityistoimivallan käyttämisen lakkaamisesta päättää kunnanhallitus.

4.3 Varausjärjestelyt ja varaamisen vastuut henkilö-, ajoneuvo- ja työkone-, sekä kiinteistövarauksissa

Varausjärjestelyillä luodaan valmiudet sille, että yhteiskunnan toiminnan kannalta tärkeät toimijat saavat käyttöönsä tarvitsemansa resurssit. Kunta voi esittää Puolustusvoimille asevelvollisuuslain 89 §:n mukaisesti palvelussuhteessa olevan varaamista poikkeusolojen kriittisiin tehtäviin. Mikään ammatti tai tehtävä ei automaattisesti oikeuta henkilövaraamiseen ilman erillistä varaushakemusta, jonka vuoksi henkilövarausprosessista on tehtävä säännöllinen prosessi. Kunnan toimialakohtaisessa suunnittelussa toimialat tunnistavat omat henkilövaraustarpeensa. Toimialojen varaustarpeet kootaan yhdeksi tiedostoksi, jonka avulla henkilövaraukset tehdään asevelvollisten osalta Puolustusvoimien aluetoimistolle tai siviilipalvelusvelvollisen osalta Siviilipalveluskeskukselle. Varattavaksi henkilöksi tulee esittää ensisijaisesti yli

35-vuotiaita henkilöitä. Henkilövarausten vastuuhenkilönä toimii varautumissuunnittelija, joka yhdessä toimialojen kanssa tarkastelee vuosittain varausjärjestelyjen ajantasaisuutta ja tekee tarvittavat päivitykset henkilövarauksiin.

Rakennusvarauksen tavoitteena on varmistaa kunnan poikkeusolojen toiminnalle kriittisen kiinteistön tai rakennuksen varaaminen kunnan käyttöön ja toisaalta ehkäistä päällekkäisvaraukset. Kunnan toimialakohtaisessa valmiussuunnittelussa tunnistetaan toimialalle kriittiset kiinteistöt, joista koostetaan koko Sauvon kunnan yhteinen kiinteistövarausdokumentti. Rakennuskannan varauksista toimitetaan lista Varsinais-Suomen hyvinvointialueen pelastustoimen siviilivalmiuden yksikölle, jonka kautta lista etenee Lounais-Suomen aluetoimistolle käsiteltäväksi. Rakennusvarausprosessista vastaa varautumissuunnittelija. Rakennusvarauksia käsitellään vuosittain toimialakohtaisen valmiussuunnittelun päivityksen yhteydessä.

Kunnat voivat tehdä ajoneuvo- ja työkonevarauksia poikkeusolojen tehtävien varalle. Ajoneuvojen osalta varausesitys laaditaan kokonaispainoltaan yli 3 tonnin hyötyajoneuvoista ja perävaunuista. Ajoneuvovarausta ei tarvitse tehdä henkilö- ja pakettiautoista, säännöllisen liikenteen linja-autoista, eikä leasingajoneuvoista. Kunnan omistuksessa oleva kalusto on käytettävissä varaamattakin. Ajoneuvovarausesitys voidaan tehdä sopimusyrittäjien kalustosta, jolloin on myös varmistettava kaluston käyttäjien (kuljettajien) henkilövaraaminen kyseisen kaluston käyttöön. Työkoneiden osalta varausesitys laaditaan kunnan omasta, alihankkijoiden ja muiden sopimussuhteisten yritysten/urakoitsijoiden työkonekalustosta. Traktoreita ja pienkalustoa, esimerkiksi mönkijöitä ei tarvitse huomioida, sillä ne eivät kuulu varauksen piiriin. Toimialakohtaisessa valmiussuunnittelussa tunnistetaan toimialalle kriittin ajoneuvojen ja työkoneiden tarve, joista koostetaan yhteinen ajoneuvo- ja työkonevarausesitys Elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskukselle (ELY). Ajoneuvo- ja työkonevarausesityksen laatimisesta vastaa varautumissuunnittelija, joka päivittää varausesitystä vuosittain toimialojen kanssa tehtävässä valmiussuunnittelun päivityksessä.

5 LOPUKSI

Tämä valmiussuunnitelman yleinen osa on Sauvon kunnan varautumista ohjaava säännöllisesti päivitettävä dokumentti. Sen tehtävänä on kuvata organisaatiotason varautumista ja ohjata toimialojen valmiussuunnittelua osaltaan. Varautuminen prosessina ei koskaan ole valmis, vaan se vaatii jatkuvaa tarkastelua, päivittämistä sekä yhteensovittamista muiden toimijoiden kanssa.

Valmiussuunnitelman yleistä osaa kirjoittaessa käynnissä on samaan aikaan muita varautumisen kansallisia ja alueellisia hankkeita, jotka tulevat todennäköisesti aiheuttamaan päivitystarpeita valmiussuunnitelman yleiseen osaan. Esimerksi Varsinais-Suomen alueellinen evakuoitiohje tulee lin-

jaamaan myös kunnan vastuita normaali- ja poikkeusolojen evakuoiteihin liittyen. Laki vaaratiedottamisesta on parhaillaan päivittymässä ja tulee todennäköisesti velvoittamaan terveydensuojeluviranomaista laatimaan toimintamallit vaaratiedoiteiden antamiseen. Myös valmiuslaki on parhaillaan päivityksessä, joten uusi valmiuslaki saattaa aiheuttaa muutoksia myös kunnan varautumiseen ja valmiussuunnitteluun.

Varautumisessa tärkeintä on prosessin jatkuvuus. Kuten edellä todettu, varautuminen ei koskaan valmistu, mutta varautumisella aikaansaatu vastetta voidaan kehittää. Tässä dokumentissa on tunnistettu valmiussuunnittelun jatkuvuuden vastuuhenkilöt, sekä kuvattu valmiussuunnitelmien päivitystajaus.

Sauvon kunnan valmiussuunnitelman yleinen osa on julkinen asiakirja. Valmiussuunnitelman yleinen osa saattaa sisältää kuitenkin liitteitä, jotka ovat julkisuuslain 24 § 7. ja 8. kohdan mukaisesti salassa pidettäviä tietoja. Samaa salausperiaatetta toteutetaan myös tietyissä organisaatiotason valmiussuunnitelmissa sekä toimialakohtaisessa valmiussuunnitelmassa, joiden tietosisällöt saattaa aiheuttaa vahinkoa kaupungin turvallisuudelle päätyessään vahingollisen toimijan käyttöön

6 KÄSITTEET

Häiriötilannekuva:

Erikseen häiriötilanteesta ja siihen muodostetusta vasteesta koottu tilannekuva. Organisaation häiriötilannekuva voidaan jakaa toimivaltaisen viranomaisen käyttöön tukemaan häiriötilanteen hallinnan tiedolla johtamista.

Häiriötilanteen hallinta:

Toiminta, jolla pyritään saamaan häiriötilanne hallintaan.

Jatkuvuudenhallinta:

Jatkuvuudenhallinta on organisaation ylimmän johdon hyväksymää strategista ja operatiivista toimintaa, jolla organisaatio varautuu hallitsemaan häiriötilanteet ja jatkamaan toimintaa ennalta määritellyllä hyväksyttävällä tasolla. Jatkuvuudenhallinnan painopiste on normaaliolojen häiriöissä, mutta proessiin voi sisältyä myös poikkeusoloihin varautumista

Kokonaisturvallisuus:

Toimintamalli, jossa yhteiskunnan elintärkeistä toiminnoista huolehditaan viranomaisten, elinkeinoelämän, järjestöjen ja kansalaisten yhteistyönä

Turvallisuussuunnittelu/Turvallisuussuunnitelma:

Paikallinen tai alueellinen toiminta, joka tähtää rikosten, häiriöiden, onnettomuuksien ja tapaturmien ja niistä aiheutuvien vahinkojen vähentymiseen sekä turvallisuuden ja turvallisuuden tunteen ylläpitämiseen tai parantamiseen kyseisellä alueella. Paikallisen turvallisuussuunnittelun tavoitteena on ennaltaehkäistä ja torjua rikoksia ja häiriöitä, onnettomuuksia ja tapaturmia sekä parantaa ihmisten turvallisuuden tunnetta. Tavoitteena on myös lisätä asukkaiden tietoa siitä, miten heidän turvallisuuttaan ja turvallisuuden tunnettaan tullaan parantamaan.

Valmiuden tilannekuva:

Kaikissa turvallisuustilanteissa kerättävä tilannekuva, joka koostuu ennalta määritellyistä tietosisällöistä. Valmiuden tilannekuvan tehtävänä on kuvata organisaation valmius kohdata häiriötilanteita. Valmiuden tilannekuvan keruutajuus muuttuu valmiudentason mukaisesti.

Valmiussuunnittelu/Valmiussuunnitelma:

Valmiussuunnitteluprosessissa selvitetään muun muassa häiriötilanteiden ja poikkeusolojen vaikutukset organisaation tehtäviin ja toimintaan, toiminnassa ja tehtävissä tapahtuvat muutokset, toiminnan jatkuvuuden turvaaminen ja toimenpiteet normaalioloihin palaamiseksi. Valmiussuunnittelun yksi tärkeä osa on valmiussuunnitelman teko. Esimerkiksi poikkeusoloihin riittävää varautumisen tasoa ei kuitenkaan kyetä ylläpitämään pelkästään suunnittelun keinoin, vaan suunnitelman lisäksi tarvitaan konkreettisia toimenpiteitä ja järjestelyjä toiminnan varmistaseksi. Kunnan valmiussuunnitelma jakautuu yleensä yleiseen osaan ja toimialakohtaisiin valmiussuunnitelmiin. Yleinen osa sisältää kunnan keskeiset tehtävät häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Toimialakohtaiset valmiussuunnitelmat sisältävät esimerkiksi teknisen toimen, sekä sivistystoimen suunnitelmat.

Valmiusviestijärjestelmä:

Häiriötilanteen hallintaan, tilannekuvaan ja kriisiviestintään tarkoitettu järjestelmä.

Varautuminen:

Toiminta, jolla pienennetään uhkien toteutumisen todennäköisyyttä, edistetään omaa valmiutta kohdata niitä ja luodaan edellytykset vasteelle.

Vaste:

Toiminta, jolla vastataan uhkaan, minimoidaan toteutuneiden uhkien vaikutuksia sekä edistetään yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen toipumista.
Valmiussuunnitelma

Virve:

Virvanomaisten ja muiden turvallisuustoimijoiden käyttöön rakennettu Tetra-verkko. Virven käyttäjiä ovat viranomaiset, kuten pelastustoimi, poliisi, sosiaali- ja terveystoimi, Puolustusvoimat, Rajavartiolaitos, Tulli, hätäkeskukset ja kunnat. Virveä käytetään myös muussa turvallisuuskriittisessä toiminnassa, kuten energia- ja televiestintäyrityksissä, rautatieliikenteessä, vartioinnissa, järjestyksenvalvonnassa ja arvokuljetuksissa.

Yhteiskunnan turvallisuusstrategia:

Yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa kuvataan kokonaisturvallisuuden toimintamalli, jossa yhteiskunnan elintärkeistä toiminnoista huolehditaan viranomaisten, elinkeinoelämän, järjestöjen ja kansalaisten yhteistoimintana.

LÄHTEET

Kokonaisturvallisuuden sanasto. Sanastokeskus 2017. WWW-sivusto. Saatavilla https://sanastokeskus.fi/tiedostot/pdf/Kokonaisturvallisuuden_sanasto_2.pdf

Kuntien varautuminen ja turvallisuus. Kuntaliitto. WWW-sivusto. Saatavilla <https://www.kuntaliitto.fi/yhdyskunnat-ja-ymparisto/kuntien-varautuminen-ja-turvallisuus>

Suositus salassa pidettävien asiakirjojen käsittelystä. Valtionvarainministeriön julkaisuja 2023:4. WWW-sivusto. Saatavilla https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164557/VM_2023_4.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Kuntien varautumisen johtaminen. Kuntaliitto 2020.

Kunnan valmiussuunnitelman yleisen osan malli ja ohje sen käyttöön. Pelastusopisto 2/2012. WWW-sivusto. Saatavilla https://www.pelastusopisto.fi/wp-content/uploads/2017/02/34760_kunnan_valmiussuunnitelman_yleisen_osan_malli_ja_ohje_sen_kayttoon_netti.pdf

Turun seudun itäisten kuntien riskiarvio 2025.

Valmiuslaki 1552/2011. Finlex. WWW-sivusto. Saatavilla <https://finlex.fi/fi/lain-saadanto/2011/1552>

PÄIVITYSTEN KIRJANPITO:

PVM	PÄIVITYS	SUORITTAJA